

Pogorârea Sfântului Duh, icoană portabilă pe lemn de Teofan Cretanul, 1546, Mănăstirea Stavronikita, Sfântul Munte Athos.

DIN SUMAR:

- Nevoia de prudență – † PS BENEDICT BISTRÎTEANUL.....(p. 3)
- Destăinuirea durerii – PROF. UNIV. DR. MIRCEA GELU BUTA.....(p. 4)
- O perspectivă spiritualizată asupra esteticului
– PROTOS. MAXIM (MORARIU).....(p. 4)
- Lumina Duhului Sfânt – EUGEN-ADRIAN TRUȚA.....(p. 5)
- „Ca bucuria voastră să fie deplină” – ARHIM. ZAHARIA ZAHAROU (p. 6)

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Darurile Duhului Sfânt

Divorocul Isaia, profetic, ne spune că sunt șapte daruri ale Duhului Sfânt: „Și se va odihni peste El Duhul lui Dumnezeu, duhul înțelepciunii și al înțelegerii, duhul sfatului și al tăriei, duhul cunoștinței și al buneicredințe. Și-L va umple pe El duhul temerii de Dumnezeu” (Isaia 11, 2-3).

Iar Sfântul Apostol Pavel ne spune că sunt zece daruri ale Duhului Sfânt: „Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, facerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția” (Galateni 5, 22-23).

Aceste daruri lucrează în Biserica întemeiată la Rusalii (Faptele Apostolilor 2). Părintele Dumitru Stăniloae ne spune că „Duhul S-a coborât dând ființă Bisericii și rămâne în ea, menținând-o, pentru că firea noastră a fost înălțată pe tronul dumnezeiesc, sau total penetrată și făcută transparentă de ipostasul Logosului. Ca atare, Biserica s-a umplut de Duhul ca ipostas, în urma morții suportate și a Învierii, prin care S-a făcut ea însăși deosebit de penetrantă în ființa noastră”¹.

Creștinul practicant simte lucrarea Duhului, primit prin Sfintele Taine, și se simte bine. De aceea, într-un cântec duhovnicesc zice: „Cobori, cobori la noi,/ O, Duhule Preasfânt, cobori./ Tu, cel ce răsari florile,/ Și răcorești pădurile;/ Munții, apele, stâncile, sunt lucrul Tău,/ Tu ești azi Dumnezeul meu”.

Sfântul Siluan Athonitul zice la un moment dat: „Fericiți suntem noi, creștinii ortodocși, căci Domnul ne iubește și ne dă harul Duhului Sfânt și în Duhul Sfânt ne dă să vedem slava Lui. Dar pentru a păstra harul trebuie să iubim pe vrăjmașii noștri și să mulțumim lui Dumnezeu pentru toate necazurile noastre”².

Pentru ca harul Duhului Sfânt să rămână cu noi trebuie să fim buni, să-i iubim pe vrăjmașii noștri. Pragmatici fiind și străduindu-ne să nu-i urâm, poate reușim. Dar chiar să-i iubim? Da! Chiar să-i iubim, dacă vrem să nu pierdem darurile Duhului Sfânt.

Ne este limpede că trebuie să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru toate darurile ce ni le face. Dar să-I mulțumim lui Dumnezeu pentru boală, pentru încercări? Da! Chiar să-I mulțumim dacă nu vrem să pierdem darurile Duhului Sfânt.

Lipsit de darurile Duhului Sfânt, omul devine orb duhovnicesc. „Orb este cel ce îngrămădește comori în această lume; aceasta arată că sufletul lui nu cunoaște pe Duhul Sfânt, nu știe cât e de dulce și de aceea se lasă înrobitor pământului”³.

Am cunoscut în viață și oameni care cu siguranță erau plini de harul Sfântului Duh. Dintre aceștia, menționez doi: părintele Paisie Olaru și părintele Arsenie Papacioc. Au fost și alții. Acești părinți cu siguranță puteau spune ca și sfântul Siluan: „Pentru a trăi, trupul nostru în fiecare zi are nevoie de hrană și de aer. Sufletul nostru însă, are nevoie de Domnul și de harul Sfântului Duh fără de care sufletul e mort”⁴.

Oamenii duhovnicești sunt plini de harul Duhului Sfânt, de aceea te simți bine în prezența lor. Ei creează o atmosferă pe care nici nu ești în stare să o definești. Ei sunt buni și au o disponibilitate de a-i ajuta pe toți, în orice situație. Același sfânt părinte subliniază această realitate: „Când sufletul este plin de iubire dumnezeiască, în bucuria lui nesfârșită se întristează și se roagă cu lacrimi pentru lumea întreagă ca toți oamenii să cunoască pe Domnul și Tatăl lor ceresc. El nu cunoaște odihna și nici nu o mai dorește câtă vreme nu sunt toți în bucuria iubirii Domnului”⁵.

Darurile Duhului Sfânt lucrează în om, dar omul trebuie să conlucreze cu ele. Lucrarea rămâne în om, dacă el conlucrează cu Duhul Sfânt. „Efectul se menține puternic până când există această colaborare. De aceea, Sfântul Apostol Pavel vorbește amestecat, când de daruri, când de lucrări ale Duhului încât nu se poate despărți între «lucrare», conlucrare și efect”⁶.

Simplu spus, ca darurile Sfântului Duh să nu ne părăsească trebuie să fim buni și să avem o viață duhovnicească.

¹ Preotul profesor Dumitru Stăniloae, *Teologie Dogmatică Ortodoxă*, II, E.I.B.M.B.O.R., București, 2003, p. 211.

² Cuviosul Siluan Athonitul, *Între iadul deznădejții și iadul smereniei*, Editura Deisis, Alba Iulia, 1994, p.89.

³ *Ibidem*, p. 91.

⁴ *Ibidem*, p. 90.

⁵ *Ibidem*, p. 95.

⁶ Pr. Prof. dr. Dumitru Stăniloae, *Teologia Dogmatică Ortodoxă*, 2, E.I.B.M.B.O.R., București, 1978, p.329.

ANUNȚ CURSURI PASTORALE 2024

mai 23, 2024

În acest an Cursurile pastorale pentru obținerea gradelor profesionale (definitivat și gradul II), organizate la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, vor avea loc în perioada 9 – 20 septembrie 2024. Festivitatea de deschidere va avea loc în data de 9 septembrie 2024, ora 9⁰⁰ la sediul Facultății din Str. Episcop Nicolae Ivan fn.

Preoții care întrunesc condițiile de participare vor depune dosarul de înscriere în perioada **1 iulie – 16 august 2024** la Centrul Eparhial sau la Protopopiat.

Colocviul pentru admiterea la gradul I va avea loc în luna noiembrie, la o dată pe care o vom anunța ulterior.

Actele necesare pentru înscriere:

- cerere către IPS Mitropolit Andrei
- copia actelor de studii
- copie grad anterior
- memoriu de activitate vizat de protopop.

Consilier administrativ bisericesc
Pr. Cristian Baci

Conferințele preoțești de primăvară din Arhiepiscopia Clujului: Sfinții tămăduitori fără de arginți și prevenirea consumului de droguri în rândul tinerilor

Darius Echim

În perioada 1 aprilie – 23 mai 2024, în cele nouă protopopiate ale Eparhiei Clujului, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, s-au desfășurat conferințele preoțești de primăvară, cu tema generală unică la nivelul Patriarhiei Române: „Anul omagial al pastorației și îngrijirii bolnavilor” și „Anul comemorativ al tuturor Sfinților tămăduitori fără de arginți”. De asemenea, în cadrul acestor conferințe, clericilor li s-a prezentat un ghid de prevenire a consumului de droguri în rândul adolescenților și tinerilor din comunitățile parohiale.

Fiecare conferință a fost precedată de o slujbă de Te Deum și a fost prezidată de unul dintre ierarhii Eparhiei Clujului, fie de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, fie de Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Cei doi ierarhi le-au adresat clericilor cuvinte de învățătură, sfaturi și îndemnuri pastorale.

Invitatul permanent al conferințelor de primăvară din anul acesta a fost pr. conf. univ. dr. Adrian Podaru, titularul catedrei de Patologie și prodecanul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca. Acesta le-a vorbit clericilor despre smerenia, dăruirea și grija față de semeni a sfinților tămăduitori fără de arginți și despre rolul și importanța lor în viața Bisericii și a societății actuale, ei fiind modele de viețuire creștină.

„Numele celor mai cunoscuți doctori fără de arginți sunt: Cosma și Damian, Chir și Ioan, Pantelimon și Ermolae, Samson și Diomid, Mochie și Anichit, Talaleu și Trifon. Ca toți sfinții,

acești oameni s-au dedicat lui Dumnezeu, devenind primii medici misionari ai creștinismului. Ei au predicat credința creștină și i-au tratat pe bolnavi fără a accepta plăți sau recompense pentru serviciile lor. De asemenea, au dăruit săracilor orice bunuri pământești pe care le aveau. Trăind într-o sărăcie lucie pentru dragostea lui Dumnezeu, toți au fost numiți «Anargyroi», care în greacă înseamnă «fără bani». Dragostea lor pentru Dumnezeu era atât de mare încât au renunțat la prieteni, familie și la tot confortul vieții pentru a-L urma pe El. Niciunul nu s-a căsătorit vreodată, ci fiecare a ales să rămână cast, păstrându-și trupul și sufletul curat pentru Dumnezeu. Ei au urmat calea îngustă și dificilă care duce la viața veșnică. Credeau că această viață pământească este foarte scurtă în comparație cu viața veșnică, de aceea au renunțat cu bucurie la toate plăcerile vieții pentru a o moșteni”, a spus părintele conferențiar Adrian Podaru.

În cadrul prelegerii, părintele Adrian a subliniat că sfinții tămăduitori fără de arginți au fost binecuvântați cu darul făcerii de minuni: „Văzând smerenia, sacrificiile și dedicarea lor, Dumnezeu i-a binecuvântat cu darul special de a face minuni. Sfinții au folosit darul lui Dumnezeu pentru a vindeca tot felul de boli prin intermediul sfântului nume al lui Iisus. Au vindecat leproși, i-au făcut pe cei paralizați să meargă, au alungat demoni, au vindecat orbi și chiar au înviat morți. Toate aceste minuni au fost săvârșite prin puterea lui Dumnezeu, prin intermediul rugăciunilor Sfinților Doctori, fără ajutorul medicamentelor. La sute de ani de la moartea lor, creștinii ortodocși încă mai apelează la acești sfinți pentru vindecarea bolilor și pentru mângâiere pentru sufletele lor. Sfinții continuă să săvârșească minuni prin mijlocirea către Iisus pentru cei care se roagă cu credință.”

De asemenea, a evidențiat faptul că „în calendarele bisericești de tradiție bizantină sărbătorile legate de unul sau altul dintre acești Anargyroi cad în fiecare lună”.

„Pornind de la frecvența și importanța lor, se poate afirma că acest grup de sfinți reprezintă un model (unul dintre mai multe) de sfințenie în Răsăritul creștin. În cele din urmă, acest model este inspirat de vindecările din Noul Testament; crucial este textul din Matei 10: 1, 8: «Chemând la Sine pe cei doisprezece ucenici ai Săi, le-a dat lor putere asupra duhurilor celor necurate, ca să le scoată și să tămăduiască orice boală și orice neputință. ... Tămăduiți pe cei neputincioși, înviați pe cei morți, curățiți pe cei leproși, pe demoni scoateți-i; în dar ați luat, în dar să dați». Acest text este citit întotdeauna la sărbătorile sfinților doctori fără de arginți și inscripționat pe icoanele care îi reprezintă”, a conchis părintele prodecan Adrian Podaru.

Prevenirea consumului de droguri în rândul tinerilor

În cadrul conferințelor de primăvară, în urma unui protocol de colaborare între Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului și Inspectoratele Județene de Poliție din cele două județe ale Eparhiei: Cluj și Bistrița-Năsăud, clericilor li s-a prezentat un ghid de prevenire a consumului de droguri în rândul adolescenților și tinerilor din comunitățile parohiale.

Reprezentanții Inspectoratelor Județene de Poliție au vorbit despre efectele negative ale drogurilor și au punctat faptul că prevenirea începe în familie, precum și în cadrul comunității parohiale, familia și preotul fiind repere importante în acest sens, alături de școală și instituțiile statului. Astfel, au fost discutate și stabilite metode de prevenire a consumului de droguri în rândul tinerilor, respectiv de

asistență psihologică, socială, medicală și duhovnicească pentru consumatorii de droguri.

Conferințele preoțești din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului se desfășoară în fiecare an, primăvara și toamna, în cele nouă protopopiate ale Eparhiei: Cluj I, Cluj II, Gherla, Dej, Turda, Huedin, Bistrița, Năsăud și Beclean. Anul acesta, la conferințele de primăvară, tema întâlnirilor a fost legată de „Anul comemorativ al tuturor Sfinților tămăduitori fără de arginți”, iar la conferințele de toamnă va fi abordat al doilea subiect din tematica propusă de Patriarhia Română pentru anul 2024: „Anul omagial al pastorației și îngrijirii bolnavilor”.

Un nou statut pentru Asociația „Sfântul Nectarie” – Cluj

a propunerea Ministerului Sănătății, Guvernul României a acordat Asociației „Sfântul Nectarie” Cluj statutul de utilitate publică.

În ședința de Guvern de ieri, 30 mai 2024, a fost adoptată hotărârea care recunoaște meritele Asociației ce are în subordine Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie”, Centrul de Îngrijiri Paliative Pediatriche „Sfântul Hristofor” și Serviciul de Ambulanță „Sfântul Nectarie”. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, Președintele Asociației este Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, care a și coordonat procesul de obținere a acestui statut.

Prin recunoașterea statutului de utilitate publică, organizația în cauză dobândește o serie de drepturi și obligații cuprinse în art. 41, alin. 1 din O.G. nr.26/2000.

Asociația „Sfântul Nectarie” Cluj, aflată sub patronajul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, desfășoară, de 12 de ani, mai multe proiecte medicale și sociale, dintre care cel mai cunoscut este Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca.

Centrul de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca este un proiect medico-social al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului inițiat, în anul 2009, de către vrednicul de pomenire Episcop Vasile Flueraș, cu binecuvântarea Mitropolitului Bartolomeu Anania.

Construcția așezământului a fost continuată și finalizată în timpul arhipăstoririi Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, sub coordonarea directă a Episcopului Vasile Flueraș (Someșanul), pe atunci Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Clujului.

Centrul de îngrijiri paliative asistă anual aproximativ 700 de pacienți, acordând gratuit asistență medicală pentru bolnavii aflați în stadiul terminal, atât la sediu, în regim de spitalizare continuă, cât și ambulatoriu.

Celălalt proiect medico-social al Asociației „Sfântul Nectarie” este Centrul de Îngrijiri Paliative Pediatriche „Sfântul Hristofor”. Acesta va asista, în mod gratuit, pacienții minori cu boli cronice progresive, în diferite stadii ale bolii.

Piatra de temelie a acestei unități medicale a fost pusă în 13 octombrie 2022 de Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, și Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Lucrările la Centrul de Îngrijiri Paliative Pediatriche au început abia în luna noiembrie 2023. La finalul anului trecut a fost turnată fundația, iar în prezent se lucrează la cofrarea, armarea și turnarea planșeului peste mansardă, urmând apoi finalizarea acoperișului.

Pe lângă activitatea spitalicească, Asociația a dezvoltat o serie de programe și parteneriate ce vizează formarea personalului medical la toate nivelurile. Astfel, încă din 2013, Centrul a permis efectuarea stagiilor de practică pentru studenții Facultăților de Medicină și asistenții medicali, precum și pentru studenții Facultăților de Teologie, Psihologie și Asistență Socială. Din anul 2015, Asociația a început pregătirea primelor serii de medici specialiști care să susțină examenul de atestat în îngrijiri paliative. În anul 2016, a debutat programul de formare pentru calificarea de infirmieri, iar în 2018 a început pregătirea asistenților medicali pentru specializarea îngrijiri paliative. Tot în 2018, pentru a putea acoperi nevoia de resursă umană cu atitudini creștine și aptitudini specifice, s-a înființat Școala Postliceală Sanitară „Sfântul Nectarie”. Traseul preocupărilor educaționale a culminat, în anul 2020, cu intrarea spitalului în circuitul universitar, prin înființarea Catedrei de Medicină Paliativă din cadrul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca.

† BENEDICT Bistrițeanul

Episcop-vicar al

Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Nevoia de prudență

Impresionează mereu exemplul celor care se convertesc la credință, mai ales, după un itinerariu complicat și cu experiențe adânci. Mărturia pe care aceștia o dau pe unii îi provoacă, pe alții îi întărește, pe alții îi întemeiază în credință, iar pe alții îi determină la noi parcursuri ale vieții. Experiența schimbării îi vedește într-o trăire intensă în viața prezentă, cel puțin identică, dacă nu chiar mai mare decât cea de mai înainte, în sensul în care experiența pozitivă se parcurge cu aceeași intensitate ca cea negativă precedentă. Altfel spus, pe cât de mare căderea, pe atât de mare pocăința, pe cât de adâncă patima, pe atât de profundă învierea, pe cât de multă durere, pe atât de multă bucurie. De acum nimic nu mai are voie să se piardă, drumul se arată limpede. În plus, odată convinși, calea trebuie parcursă alături de mulți, dintre cei la fel ca și ei, care au nevoie de întovărire, dar și dintre cei aflați deja pe drum, cărora le lipsește vigoarea. Entuziasmul, siguranța, determinarea pe care le întrupează atrag admirația nu doar din partea celor „din afară”, ci și a celor „dinăuntru”.

Itinerariul celui convertit, prin amestecul de experiențe, prin opoziția atât de contrastantă la nivel de conținut, prin radicalitatea schimbării, provoacă și neliniștește mai ales pe cineva cu un itinerariu „cuminte”, fără căderi mari, dar, deopotrivă, și lipsit de experiențe intense. O astfel de prezență poate să scoată la iveală frustrări din partea celui din casă, ba chiar nemulțumiri, de altfel mereu evidențiate în Evanghelie - după modelul fiului cel mare, al fariseului, al celui ce stă într-o aparentă siguranță a virtuții, ce se simte în pericol să-și piardă privilegiile unicului moștenitor în fața celui răsplătit pe „nedrept” cu iertarea t(T)atălui.

Această argumentare ne oferă contextul prielnic pentru punerea în discuție a unei noi maxime din scrierile Sfântului Isaac Sirul, cel care vorbește atât de mult de nimicnicia păcatului în fața dragostei lui Dumnezeu, de mila lui Dumnezeu vizavi de cel păcătos, indicând cu limpezime calea pocăinței stând înaintea unui Părinte milostiv. Mesajul pe care acesta îl transmite este tocmai buna îndrăznire în drumul convertirii, ca lucrare a harului, unde conștiința păcatului se însoțește cu pocăința.

Cu toate acestea, deși generos în a-L descrie pe Dumnezeu iubitor și iertător, potrivit principiului precedentei profilaxiei față de terapie, ne cheamă la prudență, la vigilență și, în cele din urmă, ambele însoțite de recunoștință. Acesta atenționează: „Să nu socotești că e un lucru mic ca cineva să rămână totdeauna departe de pricinile păcatului”. În contextul celor afirmate până în acest moment, acest text, fără să conteste tonul general al milostivirii dumnezeiești, în sensul întoarcerii și iertării, argumentează nevoia și plusul de atitudine ca cineva să stea departe și deoparte de păcat, mai înainte de a fi nevoie de pocăință pentru cele săvârșite. În sensul acesta, înfățișarea unui itinerariu evanghelic nu este redată doar de o exprimare în termeni senzaționali, care să presupună o schimbare radicală impresionantă, ci printr-o cuminenie de viață, coerență cu principiile morale, într-o formă continuă, firesc asumată și cultivată cu

consecvență. Este vorba în cazul acesta de o traiectorie liniară, fără ceva anume excepțional, dar și fără experiențe dure, cu efecte pe măsură. Altfel spus, nu este necesară o cădere grea pentru a avea parte de o convertire impresionantă, evidențiindu-se o posibilă transformare treptată, în termenii unui firesc evanghelic.

În continuare, dincolo de acest prim nivel de înțelegere, sentința episcopului siriatic ne mai indică și un principiu ascetic de maximă importanță - *pentru a ne feri de păcat, este foarte important să stăm departe de pricinile acestuia*. Sau, oricum, este mult mai ușor să scăpăm neatinși de efectele sale, evitând, încă de la început, orice contact cu sursele acestuia. Din tradiția ascetică cunoaștem că orice păcat începe cu un atac, o ispită sau, în termeni contemporani, cu un stimul, ca realitate virtuală, potențială, urmat, eventual, de un dialog deschis cu acesta, fie el și polemic, apoi de o consimțire lăuntrică ce se sfârșește cu făptuirea.

Acest principiu se desfășoară cel puțin în trei direcții, deja evocate mai sus. Mai întâi, se cere **prudență**. Tâlcuim această componentă prin atenție, chibzuință sau grijă pentru a preveni, a descoperi la timp sau a combate anumite situații. Sensul acestui concept se limpezește făcând apel la precedența temporală a ispitei față de făptuire și nevoia, în plan practic, de a pune opreliști încă de la început pentru a împiedica o posibilă dezvoltare ulterioară. Omul înțelept mai bine se ferește de luptă decât, imprudent și nenecesar, să se arunce într-un război.

Printr-un termen sinonim aproape total, se întregeste conținutul acestei sentințe. Este vorba de **vigilență**, care indică o atitudine de observare atentă și deopotrivă subtilă, o stare de veghe față de cele ce se întâmplă în jur, trezvie în limbaj specific, pentru a nu fi luat prin surprindere de ceva din afară, în sensul unei atotprezențe, aici și acum. Evanghelia este plină de exemple în acest sens, la fel și scrierile ascetice, argumentând necesitatea unei discipline a minții, pe lângă sau deodată cu participarea trupului în lucrarea duhovnicească.

Cele de-al treilea termen evocat mai sus este cel de **recunoștință**, care însoțește implicit maxima Sfântului Isaac. A practica prudența și trezvia în fața răului care ne asaltează nu este puțin lucru, acest lucru înseamnă, pentru cel în cauză, motiv de mulțumire și recunoștință. O astfel de grijă se poate transforma în disciplină de viață care să ne ferească de pericole mici sau mari. La o primă lectură nu pare să însemne mare lucru, însă, în realitate, validează o înțelepciune verificată în timp și subliniată de mulți.

Principiul exprimat în această sentință are o aplicabilitate în cazul oricui, însă, în contemporanitate, mai ales, în cazul tinerilor. Acest segment de vârstă este cei mai asaltat de tentații, de vreme ce trăiește curiozități și caută experiențe inedite, intense și provocatoare. Răbdarea în fața unor astfel de ispite, curajul măsurat, sfățuirea cu cei mai experimentați îi pot conduce pe aceștia la perspective sănătoase asupra realității, pot însoți gesturi chibzuite și genera acțiuni responsabile. Atenția la pricinile păcatului îi feresc de căderi, care pot să fie mici sau mari, de suferințe care pot surveni în consecință, și, în general, de sincope grave în biografii care se doresc dintre cele mai spectaculoase. Pledoaria autorului merge în sensul unei vieți așezate, nu lipsite de bucuriile cotidiene, ci doar ferite de pericole și suferințe nenecesare. Într-o lume a dezordinii și a negrijii, lecția la zi a autorului filocalic este tocmai atenția la „începutul” faptelor noastre, care vor determina sau, cel puțin, vor condiționa propria noastră biografie.

Premierea elevilor cu rezultate excepționale la trei olimpiade în anul școlar 2023-2024

Darius Echim

Duminică, 26 mai 2024, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, i-a felicitat și premiat pe cei 56 de elevi olimpici din județul Cluj care au obținut rezultate excepționale la faza județeană și națională a Olimpiadei de Religie, precum și la Olimpiada interdisciplinară limba și literatura română și religie „Cultură și spiritualitate românească” și la Olimpiada Națională a Seminariilor și Liceelor Teologice Ortodoxe, în anul școlar 2023-2024. Nu au fost uitați nici profesorii care s-au ocupat de pregătirea lor.

Evenimentul a avut loc la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, duminică seara, la finalul programului catehetic „O seară cu Domnul Hristos și cu Preasfânta Sa Maică”, care are loc în fiecare duminică seara, după slujba Vecerniei, fiind susținut de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei.

În cadrul catehezei, ierarhul a vorbit despre importanța și rolul Sfintei Liturghii, apoi i-a felicitat pe olimpici și pe profesorii lor coordonatori, adresându-le câteva îndemnuri duhovnicești inspirate din Sfânta Scriptură.

În semn de apreciere pentru munca și efortul depus în promovarea educației religioase, din partea Părintelui Mitropolit Andrei, fiecare elev olimpic și profesor coordonator a primit o diplomă de apreciere un catehism ortodox, iar elevii au primit și premii în bani.

La eveniment au fost prezenți consilierul cultural al Arhiepiscopiei Clujului – preotul Cornel Coprean, inspectorul școlar pentru disciplina religie din cadrul ISJ Cluj – preotul prof. Marian Sidon, precum și inspectorul școlar general al județului Cluj, prof. Marinela Marc, care a mulțumit Părintelui Mitropolit Andrei pentru purtarea de grijă pe care o are față de elevi și pentru valorificarea excelenței în educație. De asemenea, i-a felicitat pe copii și a apreciat efortul cadrelor didactice care i-au îndrumat.

„Sunt bucuroasă să avem copii care manifestă dorința de a participa la astfel de competiții, care le pune în valoare nivelul de cunoștințe, preocuparea pentru cultură și spiritualitate, atribute ale unui om educat, civilizat, așa cum ar trebui să fie absolvenții unei forme de învățământ obligatoriu. Cultura reprezintă însumarea tuturor valorilor, credințelor dintr-o societate, «singura sursă certă a unei bucurii permanente», precum spunea Noica, o adevărată formă de maturitate a ființei umane; iar un tânăr educat și civilizat este mai sensibil, mai atent la nevoile lui și ale celor din jur, dispus la a reflecta și a lua cele mai bune decizii cu privire la viitorul lui”, a spus prof. Marinela Marc.

A devenit deja o tradiție ca Arhiepiscopia Clujului să îi gratuleze în mod festiv pe elevii merituosi din cadrul Eparhiei, care au avut rezultate de excepție la învățătură, atât ca o formă de recunoaștere a performanțelor lor, cât și pentru a sublinia grija Bisericii pentru soarta tinerilor și pentru educația viitoarelor generații.

Destăinuirea durerii

Prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta

Este tot în jurul nostru există suferință, asimilată la nivel individual ca durere sufletească și / sau trupească. Prevalența generală a durerii la nivel global, standardizată în funcție de vârstă și sex, a fost estimată la 27,5%, cu variații semnificative între țări (de la 9,9% la 50,3%)¹. Statisticile și realitățile sociale abstracte pălesc însă în fața particularităților unei vieți în suferință, aspect surprins magistral de către Wystan Hugh Auden, în poemul „Surgical Ward”: „*Ei sunt și suferă; asta este tot ce fac;/ Un bandaj ascunde locul în care trăiește fiecare,/ cunoașterea Lui despre lume limitată la/ tratamentul pe care îl dau instrumentele./ Și stați depărtați ca epoci unul de celălalt*”².

Îmi amintesc de copii cu luxații congenitale ale șoldului, imobilizați timp îndelungat în aparate gipsate, stând în diferite poziții. Suportau cu stoicism tortura cea îndelungată. Remarcam în privirea și comportamentul lor o adâncă resemnare față de suferință și o colaborare acceptată, fără plânsete, la metodele noastre de tratament. Aveam întotdeauna în buzunarul halatului bomboane sau diverse „fleacuri”, pentru a câștiga încrederea și prietenia micilor pacienți.

Există un volum de memorii al scriitoarei americane Christina Crosby, intitulat „*A Body, Undone. Living On After Great Pain*” („Un corp, anulat. A trăi după o durere mare”), în care aceasta își povestește viața după ce a suferit, la vârsta de 50 de ani, un accident de ciclism, soldat cu paralizia întregului corp.

În capitolul „*Falling into hell*” (Cădere în iad), autoarea își destăinuie trăirile pe care le-a avut în primele zile după accident: „*Nu se știe imediat ce deficiențe vor rezulta dintr-o leziune a măduvei spinării, dar, pe măsură ce zilele au trecut, a devenit clar că am pierdut nu numai utilizarea mușchilor picioarelor, ci și, de asemenea, mușchii trunchiului, brațelor și mâinilor mele, și că pierderea mușchilor a compromis sistemul circulator al corpului. De asemenea, mi-am pierdut controlul asupra vezicii urinare și intestinelor*”³. În această stare, după cinci luni de suferință, Crosby a fost externată și dată în grija partenerului ei de viață. Realizând în scurt timp că „*latura subconștientă și agitată a vieții de familie este dincolo de rațiune*”, ea își descrie în cuvinte propriul eșec: „*Simt o singurătate de neînsuflețit, pentru că nu voi putea niciodată să descriu în mod adecvat durerea pe care o sufăr și nici nu mă poate însoți nimeni în târâmul durerii. Am învățat că recurgerea la analogie nu este doar mintea, deoarece durerea este atât de singulară încât se sustrage descrierii directe, atât de izolatoare pentru că corpul tău este singur. Plânsul, tipătul și furia împotriva durerii sunt semnul limbajului anulat. «Ca și cum» este semnătura retorică a durerii, care necesită deplasarea metaforei pentru a semnifica proprietățile ei. Pielea mea electricizată de neopren mă ține în îmbrățișarea ei strânsă și copleșitoare. Curenții se apropie de suprafață, dar pătrund cumva și adânc în țesut. Degetele mele băjbăie. Degetele de la picioare mi se îndoaie în sus*”⁴.

În medicina contemporană, povestirea are importanța ei, permițând suferindului să-și trăiască propria sănătate precară într-o manieră fenomenală. Aceasta încurajează empatia și comprehensiunea mutuală între pacient și medic, permițând construcția de sens într-o situație care poate să pară ilizibilă. Pacientul nu înțelege însă totdeauna ce dorește să transmită medicul, pentru că limbajul clinicii este diferit de cel al muritorilor de rând, chiar dacă se referă la viață și moarte. Acesta dorește să-și împărtășească propria istorie a bolii, care, în mod firesc, are un început, o desfășurare și un sfârșit, de mul-

te ori problematic. Iată frământările pe care Alphonse Daudet le pune în „*La Douleur*”, jurnalul în care descrie propria suferință din stadiul al treilea al sifilisului⁵. Printr-o inversiune psihologică fascinantă, scriitorul bolnav intră în rolul de medic, distribuind cu grijă doze de cuvinte umanității care probabil îi va fi recunoscătoare, pentru că oamenii vor înțelege poate mai bine relația cu medicii, care, cuprinși de fascinația tehnologiei, îngrijesc bine corpul, dar riscă să facă rău spiritului și sufletului. Conștient de faptul că este singur în suferința sa, Daudet alege să dialogheze cu singurul interlocutor care contează pentru el: sfârșitul nesigur pe care caută să-l cunoască și să-l înțeleagă. Durerea pune o presiune intensă, atât asupra limbajului, cât și a posibilităților de a împărtăși o lume comună cu ceilalți, căci durerea este personală, manifestându-se inevitabil la persoana întâi, ceea ce creează „*o singurătate de neînsuflețit*”. Iată de ce medicii nu ar trebui să uite faptul că în corp bolnav găzduiește un suflet bolnav. Acest lucru nu se poate afla cu ajutorul unui microscop sau instrument de investigații. Un suflet poate fi detectat doar cu ajutorul altui suflet.

Îmi vine în minte istorioara bătrânului doctor din „*Pavilionul cancerosilor*”, a lui Soljenițin: Un medic bătrân, pensionat, lucra cu o jumătate de normă. Vizita în continuare bolnavi, iar diagnosticul său era întotdeauna extrem de precis. Tânăra doctoriță, care lucra sub îndrumarea sa, îl întreabă într-o zi care este secretul diagnosticelor sale atât de exacte. Bătrânul îi spune că are nevoie de câteva momente bune de tăcere, timp în care sufletul său se liniștește și devine „*ca un lac liniștit în apele căruia se reflectă luna și stelele*”. Aceasta îl ajută ca, în momentul când un bolnav cere să-l consulte, să îl vadă mai întâi ca pe un întreg, ca pe o persoană, căutând să zărească „*fărâma de eternitate*”, pe care acesta o poartă în el.

De altfel, rolul medicinei nu este neapărat acela de a vindeca, deoarece inevitabilul nu poate fi ocolit, ci, ținând seama de posibilitățile științei medicale și de conștiința fiecăruia, este de a face ca insuportabilul să devină suportabil, pentru a evita scufundarea făpturii umane în zona „*fiarei dezlanțuite*”. Aceasta este întreaga filosofie a medicinei...

⁵ Alphonse Daudet, *La Douleur (La Douleur)*, 1887–1895 et Le Trésor d’Arlatan, 1897, Oeuvres complètes illustrées, t. 17 de l’édition Ne Varietur, Paris, Librairie de France, 1930;

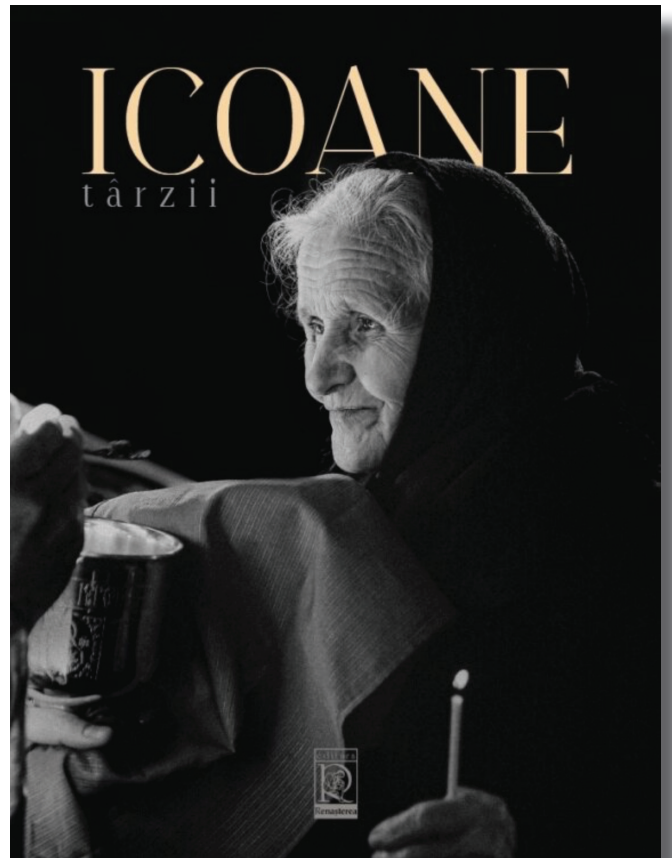
O perspectivă spiritualizată asupra esteticului

Protos. Maxim Morariu

edicat Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei al Clujului cu prilejul aniversării a șaptezeci și cinci de ani de viață, albumul *Icoane târzii*, publicat sub coordonarea Preasfințitului Părinte Benedict Bistrițeanul înscrie o frumoasă pagină în peisajul editorial contemporan. Fotografii bine alese, realizate de către Ionuț Chifa, vin să sublinieze faptul că senectutea nu reprezintă un moment caracterizat de inutilitate socială ori tristețe, ci mai degrabă un pridvor al Împărăției Cerurilor. Subliniază dimensiunea ei spirituală și arată că nu de puține ori, cei mai înaintați în vârstă, sunt adevărate piloane în consolidarea și transmiterea credinței către generațiile viitoare.

Prefața demersului e semnată de către ierarhul coordonator (p. 1-3), care evocă aspecte ale perioadei de studenție și ale pastorației ca arhiereu, insistând asupra mesajului pe care îl transmit, nu de puține ori, chipurile lor: „Mulți oameni am întâlnit în cei aproape patru ani de slujire arhierească. Însă atenția maximă mi-a fost înspre bătrânii frumoși, de altfel destul de numeroși prin parohiile noastre, multe îmbătrânite. Chipuri luminoase, zâmbete discrete, gesturi cuviincioase și foarte multă rugăciune - acestea sunt elementele prin care se măsoară cineva care îmbătrânește frumos. Este prezentă în aceste situații o altfel de estetică, cu valoare de esență, ce merge înspre originile frumosului, în firea lui neatinsă de artificial,

denunțând orice prezență a vreunei cosmetici exterioare mincinoase, dar și cu trimiteri înspre ceea ce va să fie, la acel „filocalic” al mântuirii, pe care-l recunoști în adâncul firii bune a omului, cu ochii curățți de limpezimea Duhului. Se cere răbdare, pentru că frumosul nu se oferă gratuit și imediat; se cere simplitate, pentru că numai cei săraci cu duhul pot să recunoască cele ale Împărăției în cele ale timpului; se mai cere smerenie, pentru apropierea de biografiile tainice care le însoțesc trecerea prin această lume; apoi se cere bucurie, care să le răsplătească determinarea de a se dăruia de-o viață; dar și multă dragoste, care să se întâlnească cu brațele lor deschise și cu ospitalitatea lor boierească. Întâlnirea bunicilor și a bunicuțelor, dialogul cu aceștia, schimbul de zâmbet și bucurie, toate îmi sunt sursă de tihnă și bucurios popas, înainte sau, mai ales, după liturghie și se constituie în ctitorirea unui iconostas de chipuri frumoase, care se asociază cu satele, cu bisericile noastre, cu geografia privilegiată a eparhiei noastre. Dar, mai ales, argumentează și confirmă instituția „bătrânului frumos” în mijlocul satului, construit după buna rânduială evanghelică suprapusă peste fiecare moment al vieții, dar și peste fiecare lucrare a zilei”. (p. 1-2).

PS. Benedict Vesa Bistrițeanul (coord.), *Icoane târzii*, Editura Renașterea, 2023, 190 p.

Clișeele, care ar putea constitui apodictic surse de inspirație, ori materiale didactice pentru spațiul morfopsihologiei, aduc în atenție diferite categorii sociale, ori profesionale. Preoți, măicuțe, oameni de la țară, intelectuali, preoți, ori uneori mulțimi, vin să se aștearnă pe cuprinsul foii, solicitând interesul celor care răsfoiesc măiastra operă de artă. Nu de puține ori, straiete tradiționale vin să completeze panorama și să dea greutate, seriozitate, ori uneori gravitate celor prezentate. În mod inspirat, ele sunt acompaniate de citate aparținând unor voci clasice ale credinței, ori culturii universale, precum: părintele Emilianos, Sofocle, Proorocul David ori alți prooroci, Ioan Alexandru, Ștefan Octavian Iosif, Octavian Goga, Nicolae Labiș, Ana Blandiana și mulți alții, care vin să vorbească deopotrivă despre faptul că Preasfințitul Părinte Benedict n-a uitat de nume mari ale literaturii române contemporane, condamnați, nu de puține ori, pe nedrept, la alungarea înspre periferia procesului didactic și că gândurile autorilor noștri converg cu spiritualitatea și religia, din care își trag adesea seva.

Lucrare cu relevanță sinestezică, *Icoane târzii* se constituie într-un album omagiu. Într-o ofrandă adusă senectuții trăite în ograda lui Dumnezeu și într-o invitație la redescoperirea valorilor și a tezaurilor pe care-l reprezintă, nu de puține ori, buncii noștri. De aceea, atât Preasfințitul Părinte Benedict, cât și Ionuț Chifa, ori echipa editorială merită felicitări pentru o asemenea reușită, în vreme ce lucrarea se cade recomandată cu căldură, drept un exemplu pentru Ortodoxia contemporană.

¹ Zimmer, Z., K. Fraser, H. Grol-Prokopczyk, and A. Zajacova. 2022. *A global study of pain prevalence across 52 countries: Examining the role of country-level contextual factors*. Pain 163(9):1740–50.

² Auden Wystan Hugh Auden, 1989, „Surgical Ward”, In Selected Poems, Ed. Edward Mendelson, New York, Vintage International, p. 73;

³ Christina Crosby, „A Body, Undone. Living On After Great Pain”, New York University Press, 2016, pp. 22-34;

⁴ Ibidem, p. 31;

Lumina Duhului Sfânt*

Eugen Adrian Truța

Lupta nevoitorului se desfășoară cu o maximă tacticizare pe câmpul închipuirii întrucât acesta este câmpul conflictelor brutale cu impulsurile fiziologice. E nevoie ca mintea să refuze orice inserție subminatoare a gândului pătimăș deoarece modelul calului troian se aplică și în viața duhovnicească și e imperioasă atenția duhului sau trezvia, ca una care păzește credinciosul de influența acestor duhuri rele. Forța acestor gânduri orientează atât trupurile sănătoase, cât și cele mai firave în așa măsură încât îi schimbă parcursul firesc: desfrânatul e nesățios, cel care urăște e inventiv peste măsură. Pe lângă aceste lucruri, părintele Sofronie identifică și „visătoarea”¹ ca proiecție fantezistă (bazată pe elemente naturale colaterale) care îndepărtează omul de realitatea imediată, și cu atât mai mult de realitatea duhovnicească.

Apar astfel tentațiile unei creativități teologice închipuite, încercările minții de a pătrunde taina ființei și a vieții dumnezeiești realizate în cheia propriilor achiziții umane, fie ele și geniale. Rugătorul autentic așteaptă lumina venită de sus pentru a-l despătimi, delimitându-se de viziunile fabricate ale filosofiei sau teologiei de catedră, dar nu se blochează în aceste înțelegeri, ci manifestă deschidere continuă pentru cunoașterea lui Dumnezeu. *Dumnezeu nu este lumea ideală, în sensul de lumea ideii; iar chipul lumii de față, empirice, nu este întru chiparea lumii ideale Dumnezeiești*, distinge părintele Sofronie amintind că rugăciunea duhovnicească este altceva decât soluția salvatoare științifică, decât reușita artistică sau decât evoluția emoțională realizată matur. Ele reprezintă trepte ale unei ierarhii umane justificate, dar în lumea duhului ele sunt manifestări ale închipuirii cunoașterii lui Dumnezeu.

Aceasta nu înseamnă negarea realității de către creștin, dar conștiința întâlnirii lui Dumnezeu nu trebuie să fie amăgită de iluzia ideii pure sau a refuzului lumii (atitudini mediate filosofic sau artistic), ci e chemată să înțeleagă viața lumii în tinderea plină de dragoste a întregii făpturi înțelegătoare² către îndumnezeire. Credinciosul realizează aceasta simplu prin predarea sa totală voii lui Dumnezeu și descoperă lumina pe care întunericul nu a cuprins-o. Altfel, antropologia alimentată de cel rău sau de om sfârșește prin a îndumnezei propria dezvoltare, schimonosind înfățișarea și chipul³, și ne trezim fatalmente panteiști de primă mână.

Pe urmele Sfântului Siluan, starețul de la Essex amintește de patru forme de închipuire⁴:

- întâlnită în lupta directă cu patima;
- cugetarea la Dumnezeu sau meditația care pre-vizualizează dumnezeirea (sau scene alături de Hristos ori de sfinți) sau alimentează emoționalități apropiate de extazul patologic și întrețin halucinații maladive, fals profetice;
- acordarea de virtuți soteriologice culturii raționaliste;
- intelectualismul ezoteric.

Ultima formă apare în cazul unor teologi raționaliști care depășesc schema logicii formale și trec în sfera metalogicii și a gândirii antinomice⁵, confundând această performanță intelectuală cu credința adevărată prin depășirea unor îngărări sau restricții mentale. Acest *fior mistic* este fals și nu reprezintă contemplarea lui Dumnezeu⁶. Dimpotrivă, gândul ne duce la prima catastrofă cosmică în care protagonist a fost Lucifer și contemplarea egolatră a propriei frumuseți.

Sfântul Siluan ne oferă însă garanția adevăratei împărțări de Dumnezeu, iar nu una închipuită, filosofică, panteistă, spunând categoric că dragostea de vrăjmași și rugăciunea pentru lume⁸ este semnul autenticității întâlnirii cu Dumnezeu și a integralității acesteia (psihice, afective, fizice). Experiența filosofică și cea panteistă fac parte din posibilitățile realizabile uman și coincid doar cu voia proprie⁹, pe când con-lucrarea dintre voia lui Dumnezeu și voia omului deschide porțile propriei identități eliberate de antropocentrism și libere pentru a-L cunoaște pe Dumnezeu.

Starețul Sofronie întrezărește în orice încercare de a raționaliza experiența duhovnicească o formă mascată de împotrivire, făcută posibilă prin apelul ideal la o scară de valori. Demonstrațiile rațiunii reprezintă în ultimă instanță certitudinea funcționării noastre umane și, la rândul ei, aceasta e posibilitatea unei împotriviri. Recursul la analiza gândirii (*prin legea identității - noncontradicției* statice, imobilizatoare și a *temeiului îndestulător*¹⁰, dinamic, autosuficient, dar insuficient general) poate fi începutul unei deconstrucții în care legea lui Hristos, adică buna-vestire harică, devine temeiul vieții lumii și al ființării noastre în ea. Doar așa harul conduce mișcările sufletului nostru prin porunci către desăvârșirea din porunci.

În scenariul contrar, cel mai întâlnit, ființa umană, principiul personal adică¹¹, acordă rațiunii rolul hotărârii în problemele ce privesc existența, iar preeminența acestei forme de organizare a ființării ne aduce în situația impersonalismului justificant. Dumnezeu pretinde apologii, viața pretinde explicații și, conduși de mândrie, ne centram viața pe ultima evidență rațională: propria dumnezeire antropocentrică¹². Tocmai de aceea viața duhovnicească nu este experiența mistică accidentală, întreținută, urmărită, evenimentială, ci linaritatea însușirii constante (deși presărate de sinuoase rătăcirii) a poruncilor dumnezeiești revelate. De aceea, reperul ființei noastre în afara ei înseamnă smerenie și descoperire sau în cuvintele părintelui Sofronie: *mândria încearcă să zidească propria-i lume, iar smerenia primește viața de la Dumnezeu*¹³.

⁸ Arhimandritul Sofronie, *Cuviosul Siluan ...*, pp. 170-171.

⁹ *Ibidem*, p. 171.

¹⁰ Arhimandritul Sofronie, *Cuviosul...*, pp. 172-173.

¹¹ *Ibidem*, p. 174.

¹² Ion Mânzat, *Psihologia creștină a adâncurilor* (F.M. Dostoievski contra S. Freud), Editura Univers Enciclopedic Gold, București, 2009, p. 213: Dostoievski are o atitudine critică față de cartezianism, mai ales în ultima sa capodoperă *Frații Karamazov*. Ivan este întru chiparea spiritului euclidian al rațiunii discursive, el repetă faimosul dicton al lui René Descartes *cogito, ergo sum*, căruia concepția dostoevskiană îi opune formula în care se sintetizează gândirea starețului Zosima: *Sunt ca să iubesc*, formulă în care se află însăși esența vieții: *Sunt*, și destinul meu este *să iubesc*.

¹³ Arhimandritul Sofronie, *Cuviosul...*, p. 175.

Eveniment comemorativ și cultural „Teologi clujeni în închisorile comuniste. O recuperare memorială”

Darius Echim

Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca a organizat, marți, 14 mai 2024, cu prilejul Zilei naționale de cinstire a martirilor din temnițele comuniste, un eveniment comemorativ și cultural, intitulat „Teologi clujeni în închisorile comuniste. O recuperare memorială”, în cadrul căruia au fost pomeniți și omagiați mai mulți teologi și profesori de la Academia Teologică Ortodoxă din Cluj, trecuți prin închisorile comuniste. Evenimentul, încadrat în seria de manifestări dedicate Centenarului învățământului teologic ortodox universitar

clujean (1924-2024), a avut loc la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca și la Muzeul Mitropoliei Clujului de la demisolul Catedralei.

Manifestarea a debutat la ora 18:30, la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, unde, după slujba Vecerniei, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, înconjurat de un sobor de clerici, a oficiat slujba Parastasului pentru mai mulți teologi și profesori de la Academia Teologică Ortodoxă din Cluj, care au trecut prin închisorile comuniste dându-și tributul de suferință pentru Biserică și țară, unii dintre aceștia murind la Aiud sau la Canal. Este vorba despre preotul Florea Mureșanu (mort la Aiud), preotul Ilarion Felea (mort la Aiud), preotul Alexandru Filipașcu (mort la Canal), preotul Ioan Bunea, preotul Ioan Lupaș, preotul Gheorghe Noveanu și preotul Liviu Galaction Munteanu (mort la Aiud), fostul rector al Institutului Teologic clujean, care, alături de alți mărturisitori și mari duhovnici misionari români persecutați sau martirizați de regimul comunist, este propus pentru a fi canonizat în anul 2025, cu prilejul împlinirii a 140 de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române (1885) și a 100 de ani de la înființarea Patriarhiei Române (1925). Totodată, au fost pomeniți vrednicul de pomenire Mitropolit Bartolomeu Anania (închis la Aiud) și preotul Petre Boldor (închis la Aiud și în alte locuri).

În continuare, în sala mare a Muzeului Mitropoliei Clujului, aflat la demisolul Catedralei Mitropolitane, a avut loc evenimentul cultural și comemorativ, în cadrul unei mese rotunde, pe tema „Teologi clujeni în închisorile comuniste. O recuperare memorială”.

În deschiderea manifestării, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei a rostit un cuvânt de învățătură și a evocat personalitatea celor care au trecut prin închisorile comuniste, în frunte cu Mitropolitul Bartolomeu Anania. De asemenea, o alocuțiune a rostit și decanul instituției de învățământ teologic clujean, arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia.

Mai mulți invitați au vorbit despre contextul istoric în care au pățit teologii clujeni care au trecut prin închisorile comuniste, dar și despre felul în care trebuie recuperată memoria acestora. Discuția, moderată de istoricul clujean dr. Andreea Ineoan-Dăncilă și de pr. lect. univ. dr. Bogdan Ivanov, i-a adus împreună în dialog pe: pr. lect. Cosmin Cosmuța, pr. prof. Gabriel Gârdan, pr. lect. Bogdan Ivanov și pr. lect. Răzvan Perșa, cadre didactice universitare la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, precum și pe dr. Dragoș Ursu, istoric și cercetător la Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia.

Atmosfera comemorativă a fost completată printr-un recital de poezii scrise de martirii neamului din închisorile comuniste, în interpretarea actriței Elena Ivanca, de la Teatrul Național din Cluj-Napoca, precum și prin recitalul mezzosopranei Elisabeta Kadelnik, acompaniată la pian de Larisa Pentea, de la Opera Națională Română din Cluj-Napoca, care a interpretat lucrări de Giulio Caccini, Georg Friedrich Händel, César Franck și Gioachino Rossini.

Evenimentul, încadrat în seria de manifestări dedicate Centenarului învățământului teologic ortodox universitar clujean (1924-2024), a fost organizat de Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, în parteneriat cu Universitatea „Babeș-Bolyai”, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Teatrul Național și Opera Națională din Cluj-Napoca și Fundația „Mitropolitul Bartolomeu”.

* Rândurile care urmează sunt fragmente din teza de doctorat a autorului, *Extazul mistic. O teologie a experienței. Teză de doctorat în teologie*, Editura Renașterea, 2020, pp. 152-155.

¹ Arhimandritul Sofronie, *Cuviosul Siluan Athonitul*, traducere de Ierom. Rafail Noica, Editura Reîntregirea, Alba Iulia, 2009, pp. 160-161.

² *Ibidem*, p. 163.

³ Arhimandritul Sofronie, *Cuviosul...*, pp. 164-165.

⁴ *Ibidem*, p. 165.

⁵ *Ibidem*, pp. 166-167.

⁶ *Ibidem*, pp. 168-169.

⁷ Lc. 11,35: „Ia seama deci ca lumina din tine să nu fie întuneric”.

Ca bucuria voastră să fie deplină¹

Arhim. Zaharia Zaharou

Beriaoda Triodului a fost un răstimp de pregătire pentru marele eveniment al Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, ca să dobândim și noi acest prim har, arvuna Duhului Sfânt, de care s-au învrednicit ucenicii Săi la puțin timp după Învierea Sa, când Domnul li s-a arătat și, suflând asupra lor, le-a zis: „Luați Duh Sfânt” (In 20, 22). Toată această perioadă a fost o cale pe care am străbătut-o pentru a ne putea apropia de Hristos, lăsând în urmă deșertăciunea lumii acesteia. Capătul acestei călătorii, întâlnirea noastră cu Domnul, este pentru noi Paștile cel veșnic, Împărăția tuturor veacurilor, al cărei Domn este Hristos.

Bucuria Paștilor ne-a întărit duhovnicește ca să ne putem continua lupta pentru mântuire, sau mai degrabă strădania împreună-lucrării noastre cu Domnul spre înfăptuirea unei noi și mai mărețe creații – zidirea unor mici dumnezei de către marele Dumnezeu, Cel înviat din morți. Însă lupta noastră încă nu a luat sfârșit: Pe de-o parte, Domnul ne-a arătat chipul cel adevărat al Învierii Sale, iar bucuria pe care am resimțit-o a fost cât se poate de reală, însă, pe de altă parte, bucuria aceasta nu este încă statornică și desăvârșită. „Dar iarăși vă voi vedea”, zice Domnul, „și se va bucura inima voastră și bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi” (In 16, 22). Bucuria noastră nu este încă desăvârșită, pentru că în viața aceasta toate sunt vremelnice și schimbătoare. Deși în noaptea de înviere trăim o adevărată explozie de bucurie, totuși noi așteptăm încă „venirea zilei celei mari și înfricoșătoare a Domnului” (Ioil 3, 4), care va da statornicie tuturor făgăduințelor lui Dumnezeu. Așa cum Hristos i-a întărit pe ucenici, „dându-le arvuna Duhului în inimile lor” (cf. 2 Co 1, 22), Paștile ne împărtășesc și nouă harul de a ne întări în Biserică și de a trăi în așteptarea unei și mai mari plinătăți a comuniunii noastre cu Domnul.

După cum vedem din Faptele Apostolilor, ziua Paștilor este începutul unei noi perioade din istoria mântuirii omului. Acum veșnicia lui Dumnezeu începe să adumbrească vremelnicia, iar Împărăția lui Dumnezeu să se reverse în viața credincioșilor, în Biserică. Domnul le-a poruncit ucenicilor „să nu se depărteze de Ierusalim, ci să aștepte făgăduința Tatălui” (FA 1, 14). Potrivit proorociei lui Hristos, care spune că „va fi bătut păstorul și se vor risipi oile” (cf. Mc 14, 27), ucenicii s-au împrăștiat la început. Însă ei și-au revenit repede în fire, și-au recăpătat puterile și s-au adunat iarăși împreună, prefăcând durerea pricinuită de lipsa Învățătorului într-o rugăciune arzătoare. Astfel a început această perioadă intensă a așteptării făgăduinței Tatălui, a așteptării darurilor Sfântului Duh.

¹ In 15, 11. Fragment din lucrarea părintelui arhimandrit Zaharia Zaharou, *Veșnicul Astăzi. Călătorind împreună cu Biserica în Lumina Praznicelor*, Editura Bizantină, București, 2018, pp. 133-134.

Părintele Savarion și alte năzdrăvăanii literare

Dr. Silviu-Constantin Nedelcu

Părintele Protosinghel dr. Maxim MORARIU (n. 1991) seamănă cu prenumele său de laic, Iuliu-Marius, o carte cu un titlu extrem de interesant și deopotrivă ghidus, mai precis: *Părintele Savarion și alte năzdrăvăanii literare*. Volumul a fost publicat în anul 2022 la Editura Ecu Transilvan din Cluj-Napoca și conține un număr de cincisprezece scurte povestiri.

Cartea are un *Cuvânt înainte* semnat de către drd. Flavius MILĂȘAN, directorul Casei de Cultură a Studenților „Dumitru Fărcaș”

din Cluj-Napoca, care se intitulează *Despre devenire în și prin Cuvânt* unde afirmă despre tânărul autor că, prin volumul său, are meritul de-a „readuce în fața noastră reminiscențe ale unui timp pierdut, haric, edenic, parcă mirosind a Rai” (p. 5).

Prefața este scrisă de către dr. Victor Constantin MĂRUȚOIU, membru al Uniunii Scriitorilor din România – filiala Cluj, care consideră că acest volum de debut al Părintelui Maxim Morariu – scriitorul Iuliu-Marius Morariu – aduce înaintea cititorilor „o lume întreagă care îmbină tradiționalismul românesc cu modernitatea ce poate renaște prin această simbioză a trecutului cu prezentul întru deschiderea frumoasă a viitorului” (p. 8).

Cele cincisprezece scurte proze cuprinse în volum sunt: *Poveste americană* (p. 9-18); *Pact cu diavolul* (p. 19-27); *Paftenie diacul* (p. 28-34); *Omor din desaga* (p. 35-42); *Crocodilul* (p. 43-47); *Părintele Savarion* (p. 48-53); *Un dar neobișnuit* (p. 54-61); *Scroafa Cocuța* (p. 62-66); *Supă de fasole* (p. 67-74); *Un jaf cu stil* (p. 75-80); *Văsălie cocoșatul* (p. 81-89); *Na, Simioane, miere!* (p. 90-96); *Părintele Căliment* (p. 97-108); *Pășunea* (p. 109-114); *Scriitorul* (p. 115-124).

Pact cu diavolul ne transpune în lumea tradițională a satului, în universul românesc al anilor '50-'60 unde fiecare țaran își avea locul bine definit așa cum erau și alte persoane precum primarul, învățătorul, preotul dar și vrăjitoarea, în acest caz baba Marghioala și ucenica ei mai tânără, Firoana. Pentru a scăpa satul Brâncă de colectivizare și de munca activiștilor de partid, care încercau în fel și chip să-i înre-gimenteze pe țărani în C.A.P., vrăjitoarea i-a blestemat pe oficialii comuniști, veniți în inspecție, și printr-un descântec într-o limbă numai de ea știută „a legat cerul” ca altcândva Prorocul Ilie, și numai la porunca ei să potopească ploaie din nori. Seceta a durat câțiva ani iar primarul și mai marii județului și-au amintit de blestemul bătrânei vrăjitoare pe care au înduplecat-o să și-l retragă. Aceasta a rămas neînduplecată până i s-a făgăduit că țărani din sat vor plăti numai cote fără a intra în colectiv, lucru care s-a și întâmplat, iar vrăjitoarea a descântat pentru venirea ploii și a turnat o săptămână nestinsă. Tânăra sa ucenică, Firoana, după moartea Marghioalei s-a mutat la Rânca unde, la un moment dat, a venit în inspecție un politruc comunist cu zel de partid care a dorit colectivizarea satului. Țărani i-au cerut ajutorul iar vrăjitoarea le-a spus că face un descântec dar numai cu ajutorul lui Popa Gafton. Acesta, nici n-a vrut s-audă de-așa ceva, de-a „lucra” pentru binele obștesc al satului împreună cu o vrăjitoare, însă până la urmă a cedat insistențelor oamenilor. Acela i-a adus apă sfințită iar baba a descântat hotarele după cum a știut ea. Cercetătorii au descoperit ulterior că pământul era semi-deșertic semn că descântecul vrăjitoarei au avut efect iar oamenii au continuat să-și lucreze pământurile și să plătească cotele către stăpânire. Povestea se încheie cu „împăcarea” dintre baba Firoana cu Popa Gafton care, atunci când a murit a fost plâns până și de ea, într-un colț al bisericii pe care acela o slujise mulți ani.

Această scurtă povestire aduce în atenție o temă predilectă din viața satului românesc: legătura omului cu magia prin intermediul vrăjitorului / vrăjitoarei. Baba sau moșul care descântă satul este prezent în comunitatea țărănească alături de preot și, când puterea acestuia încetează, intervine magicul. Într-un mod cu totul aparte, această povestire ne duce cu gândul la nuvela lui Gala Galaction, *Moara lui Călifar*.

Paftenie diacul este o povestire tipică despre greșelile unui bătrân citeț de la strana bisericii satului care stâlcește cuvintele din cărțile de slujbă într-un mod care provoacă râsul. Numele *Paftenie* este o combinație ghidusă făcută de autor prin combinația a două nume de sfinți, și anume: *Partenie* și *Epifanie*. În povestire se regăsesc o seamă de stâlcuturi „profesioniste” ale unor cuvinte (sic!) și fraze din cărțile de cult, pe care diacul Paftenie le oferă cu generozitate babelor bisericose ce participă la slujbe dar surde cum sunt nu aud și nu înțeleg nimic din ce citește acela: „Și o făcut Dumnezău pe Eva... și o uns-o pe fund cu smoală...” (p. 28) ori „lăcașul cocostârcului e în cipăruși [chiparoși, n.n.]” (p. 29). Povestea se termină cu cirul petrecut la moartea bătrânului diac când fiicele sale, trecute de 70 de ani, au început să bocească pe marginea gropii cântând ca două rațe flămânde: „Cui ne lași tu, tată drag?”.

Supă de fasole este una dintre cele mai savuroase și amuzante povestiri ale cărții, ce-l are ca personaj principal pe Badea Macidon. Locul unde se petrece acțiunea este un satuc „adăpostit între crestele unor munți vâjnoși” (p. 68) iar timpul este perioada comunistă din timpul lui Nicolae Ceaușescu. Intriga povestirii o constituie sosirea în localitate a unei delegații de politrucii în frunte cu prim secretarul de partid care a primit directivă să desființeze localitatea și s-o co-

maseze cu un sat vecin. Bărbații erau plecați la București ca sa intre în audiență chiar la președintele țării iar în sat au rămas numai femeile și vreo doi moșnegi. Tovarășul prim secretar, ajuns în sat, a întrebat femeile pe un ton nu tocmai politicos unde le sunt bărbații iar răspunsul Lucreției Căsarului fu acesta: „-Dar noi nu suntem bune?” (p. 69), motiv pentru care ofițerul de Securitate a luat-o ca pe-o obrăznicie și a început să-i arunce vorbe de ocară. Femeia nu s-a lăsat mai prejos iar acela, prin autoritatea funcției de care dispunea, a scos pistolul ca s-o amenințe însă ea nu s-a speriat și i-a tras o palmă de i-a sărit cât colo arma, iar celelalte femei care erau de față au tăbărit pe câte-un reprezentat de partid. Punctul culminant îl constituie strașnica bătaie pe care femeile le-au tras-o acelor politrucii care „se zbăteau, încercând să scape de lovitură ce izbeau destul de țintit înspre zone sensibile ale corpului lor” (p. 70). Bătaia s-a încheiat cu sunetul împușcături pistolului care fusese armat de un moșneag ce făcuse frontul, moment în toată lumea s-a oprit. Moșneagul a urlat la femei să se potolească, apoi le-a dat ordin să-i lege fedeleș pe musafiri și să-i ducă la primărie ca să-i aștepte acolo, în „arest”, pe bărbații lor când se vor întoarce de la București. După ce au fost înșfăcați „de brațele muncite ale puternicelor amazoane din satucul nostru, puhabii reprezentanți ai organelor de stat fură vârați în cocioaba primăriei, după ce în prealabil percheziția i-a depozat de eventuale arme” (p. 70). Li s-a adus mâncare în afară de alcool care nu era recomandat „în astfel de situații decât pentru femeile-paznic, să le mai treacă frigul cât stau de patrule și să aibă curaj” (p. 71). După două zile, când s-au întors bărbații lor cu decizia semnată chiar de Ceaușescu, prizonierii au fost eliberați în pace iar lumea și-a reluat viața în liniște. Numai Macidon, din tot satul „a făcut notă discordantă. N-a avut izmene nici să vină la capitală, nici să stea cu muierile. S-a închis în pod și și-a asumat benevol un soi de prizonierat” (p. 71). Partea care urmează este mai mult decât anecdotică. După căderea comunismului, moș Macidon era văzut ca un reprezentant al fostului regim. Astfel că la sosirea unor ajutoare din partea francezilor el n-a prins loc în față la rând și i-a rămas și lui o pungă cu boabe negre. Moșul, crezând că sunt fasole, le-a fiert dar văzând că nu se înmoaie boabele le-a mâncat așa. Epuizat însă neputând dormi, moș Macidon s-a apucat să

trebăluiască prin curte ziua și mai ales noaptea „spre disperarea vecinilor care i-au dedicat în acele zile desagi de gânduri bune” (p. 72). Medicul satului și-a dat seama că omul făcuse abuz de „supă de cafea” (sic!) și, după ce i-a prescris câteva somnifere, moș Macidon a dormit trei zile și trei nopți.

Personajul principal seamănă întrucâtva cu Hagi Tudose, care se regăsește ca tipologie și în alte povestiri din acest volum.

Jocul de cuvinte atent alese se îmbină cu un umor specific mediului monahal din care provine autorul predominant peste tot, în paginile volumului, ne face să zămbim și, uneori, să râdem copios.

Scriitorul Iuliu-Marius MORARIU încearcă pe tot parcursul cărții sale, iar în final reușește să-l „convertească” pe Părintele Protosinghel dr. Maxim MORARIU de la scrisul de tip științific la literatură. Am putea afirma, pe bună dreptate, că monahul s-a lăsat biruit de pana scriitorului „ce scrie iscusit” (Ps. 44, 2), parafrazându-l pe Psalmistul David.

Ca altcândva Damian Stănoiu, celebrul călugăr din perioada interbelică care a renunțat benevol la veșmântul monahal pentru a ne oferi câteva din savorele condeiului său, între care amintim *Cartea pusnicilor*, *O zi din viața unui mitropolit*, *Necazurile Părintelui Ghedeon* ș.a., asemenea și scriitorul Iuliu-Marius MORARIU, fără a se dezbrăca însă de haina sa călugărească, ne transpune din lumea cotidiană plină de tristețe într-un univers religios arhaic, primordial. Autorul, prin volumul său, nu face altceva decât să ne readucă cu picioarele pe pământul „tradițional” (sic!) al frumosului și binelui din viitorul tehnologizat al lui Isaac Asimov unde prezența inteligenței artificiale (AI) prinde contur din ce în ce mai mult în prezentul continuu, și-și face loc în anormalitatea unei lumi decăzute care se străduiește din răspuțeri să-și redobândească normalul.

Cartea scriitorului Iuliu-Marius MORARIU ne ajută să evadăm din cotidian și să gustăm puțin din stilul umoristic al acestuia și ne mai oferă, totodată, posibilitatea să-l cunoaștem pe autor și altfel decât ca *cercetător științific*, motiv pentru care recomandăm tuturor spre lectură *Părintele Savarion și alte năzdrăvăanii literare*.

Iuliu-Marius Morariu, *Părintele Savarion și alte năzdrăvăanii literare*, Cluj-Napoca, Editura Ecu Transilvan, 2022, 132 p.

Biserica de lemn din Tăuți / Cluj. 290 de ani de atestare documentară 1733-2023, Ed. Tradiții clujene, Cluj-Napoca, 2023, 134 p.

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul al Clujului,

Maramureșului și Sălajului, Editura Tradiții clujene a Centrului Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj (manager: Adriana Irimieș, fiică a satului Tăuți prin căsătorie) a publicat o monografie-album intitulată: *Biserica de lemn din Tăuți / Cluj. 290 de ani de atestare documentară 1733-2023*, îngrijită de Consuela Bendea.

Cartea conține patru studii semnate de reputați specialiști în diferite domenii: Teologie, Istorie, Artă sacră, Istoria artei, Arhitectură tradițională.

Primul studiu intitulat: *Biserița din Tăuți - martor umil al istoriei românilor din ținutul Clujului* aparține Pr. conf. univ. dr. Ioan Bizău care afirmă: „biserica din Tăuți nu este una impozantă, spectaculoasă în ceea ce privește alcătuirea arhitectonică și zestia de natură liturgică...nu are un decor sculptat la nivelul foisorului turnului clopotniță, la arcada pridvorului, la console și la ancadramentul intrării...Și nici icoane, cărți de slujbă sau obiecte de cult care să fie menționate în monografiile sau albumele de artă veche românească. Însă, tocmai această modestie, această umilință a ei o face vrednică de a fi prețuită, ocrotită” (pp. 6-7). În această biserică s-a slujit constant, n-a fost abandonată de către credincioșii satului și de preoții care au păstorit această comunitate - filie a parohia Sălcea între 1948-2018 - și aceasta a salvat-o de la piere (p. 7). Cu privire la bisericile vechi din lemn, părintele profesor își exprimă îngrijorarea că „în fața unor comunități rurale îmbătrânite și cu posibilități financiare tot mai precare, sau orientate, îndeosebi prin mijlocirea preoților, spre confortul locașurilor de zid, cu încălzire centrală și cu bănci cât mai comode, multe dintre ele vor pierde până la urmă lupta necrutătoare cu indiferența oamenilor și, deci, cu istoria” (p. 11).

Studiul Prof. univ. dr. habil. Marcel-Gheorghe Muntean, cu titlul: *Biserica de lemn din Tăuți - tindă a Raiului* amplu și foarte bine documentat, are ca obiect descrierea arhitecturii și picturii bisericii ale cărei începuturi datează în anul 1733, fiind înălțată inițial pe „Leșioară”, adusă în 1829 și așezată în mijlocul cimitirului satului. „Tehnica de construire a bisericii seamănă mult cu cea a caselor vechi de lemn românești, pereții fiind portați și confecționați din bârne de lemn de stejar cu inserții de brad, cioplite de grosimi ce variază între 14-10 cm, așezate unele peste celelalte orizontal, fiind bine prinse cu cepuri și încheiate ca într-o împletitură la colțuri cu cheotori drepte și în coadă de rândunică” (p. 17). Biserica a fost clădită pe o fundație de piatră, altarul are o formă poligonală, cu pereții retrași. Pe latura sudică, pe toată întinderea pronaosului și naosului se desfășoară o prispă-pridvor, având șapte stâlpi de susținere între talpa pridvorului și cununa acestuia. „Caracteristica bisericilor ardelenesti este, fără îndoială, pridvorul și porticul deschis, sprijinite pe stâlpi...cel mai semnificativ element este turnul clopotniță ce se înalță deasupra pronaosului, dând ansamblului un pronunțat aer gotic” (p. 17). Naosul este prevăzut cu o boltă obișnuită, semicilindrică, ce se înalță direct de pe pereții laterali. O boltă semicilindrică mai joasă și trei triunghiuri sferice, frumos îmbinate între ele, apar și în altar, pronaosul are un tavan jos și drept, biserica având ferestre puține și de dimensiuni reduse. În 1792, e cert că Dimitrie Ispas din Gilău și fiul său Ioan picta la Tăuți interiorul altarului, iar în 1829 a revenit la această biserică, unde realizează pictura în naos și pronaos. „Pictura bisericii se înscrie în decorurile specifice lăcașurilor de cult sătești din secolul al XIX-lea, stilul său fiind contaminat de influențele încetățenite din aria apuseană în această parte a Transilvaniei” (pp. 18-19). Catapeteasma prezintă o pictură pe trei registre: șirul celor 12 Apostoli cu Iisus în centru, apoi sfinți în medalioane în registrul al doilea și Iisus răstignit în ultimul registru. Ceea ce atrage atenția este existența pe brâul median din naos a zece compoziții ilustrând Săptămâna Pătimirilor Domnului. În concluzie: „coloritul viu, ardent, dar totodată potolit și armonios creează o atmosferă de maximă originalitate și frumusețe, amintindu-ne de țesăturile și covoarele autohtone, de vasele de ceramică cu motive geometrice, decorative, speci-

fice satului românesc transilvănean. Stilul de pictură, chiar dacă este pe înțelesul tuturor, dar nu și pe placul celor mai mulți, este unul de factură populară, tradițional, rustic, cu proporții diverse cu personaje luate parcă unele din cărțile ilustrate pentru copii, cu motive florale și decorative încântătoare” (p. 35).

În studiul de mai mică întindere: *Biserica de lemn din Tăuți, însemnat exemplu de monument istoric „viu” restaurat și promovat*, d-na Consuela Bendea, consultant artistic la Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Cluj arată că „sunt foarte rare bisericile de lemn restaurate în întregime și care să fie totodată „viu”, continuându-și menirea de locaș de cult unde se adună comunitatea pentru a se închina lui Dumnezeu. Monumentul din Tăuți este o astfel de excepție, fiind și în prezent singura biserică ortodoxă din sat, cu activitate neîntreruptă de la edificarea sa în secolul al XVIII-lea” (p. 36). La inițiativa părintelui Liviu Rus și cu sprijinul primăriei comunei Florești a fost restaurată pictura interioară. Pictorul restaurator a fost Dragoș Dan Drăgan Hlinca care a lucrat începând cu 2005, biserica fiind resfințită în anul 2018 de Părintele Mitropolit Andrei, la finalul acestor lucrări.

Studiul intitulat: *Aspecte istorice și statistico-demografice referitoare la satul Tăuți în secolele XVIII - XXI* este semnat de Acad. prof. univ. dr. Ioan Bolovan și aduce în atenția cititorilor informații de o mare importanță. Așezat pe cursul văii Tăuțiului sau Boșorului, satul Tăuți atestat documentar în anul 1448, se află la o distanță de 12 km de municipiul Cluj-Napoca și este arondat comunei Florești. Sunt înfățișate datele conscripțiilor și recensămintelor efectuate în Transilvania în perioada 1733-2011, fiind evidențiată compoziția etno-confesională. Regăsim aici: conscripția Episcopului Inochentie Micu-Klein (1733), conscripția generalului Nicolae Adolf von Bucov (1760-1762), *Conscripția Eparhiei Legii Grecești Neunite în Ardeal la anul 1766*, conscripția fiscală a Transilvaniei din anul 1750, conscripția din anii 1829-1831, recensămintele populației din anii 1784-1787, 1850, 1857, 1880, 1890, 1900, 1910, 1930, 1941, 1956, 1966, 1977, 1992, 2002, 2011 și cel mai recent din 2021. Toate demonstrează că așezarea se înscrie în rândul satelor de dimensiuni reduse, dar cu o ușoară creștere a numărului de locuitori în ultimii ani. Dacă în 1766 toți cei 292 de locuitori ai satului erau ortodocși, în 1850 toți erau greco-catolici (226). „Din informațiile avute la dispoziție până acum, nu putem preciza momentul trecerii ortodocșilor la confesiunea unită, astfel de treceri confesionale fiind numeroase în Transilvania în secolele XVIII-XX...după Revoluția din decembrie 1989, foarte puțini localnici au mai revenit la confesiunea greco-catolică” (pp. 132-233).

Cartea a apărut în condiții grafice deosebite, textul fiind însoțit de numeroase imagini color de ce mai înaltă calitate, dând lucrării un plus de valoare. Au fost utilizate fotografii realizate recent de Darius Echim și părintele Florin Parasca (parohul actual al Tăuților), precum și reproduceri ale unor fotografii alb-negru, realizate în anul 1969 și păstrate în colecția personală a prof. Dumitru Irimieș (fiu al satului). Grafica volumului aparține lui Nicolae Nerțan

Pe coperta I este reprezentată biserica monument istoric din Tăuți, vedere dinspre vest - sud-vest.

Lucrarea este complementară celor care au ca subiect satul Tăuți: Cornel Cîmpianu, *Din trecutul satului Tăuți în perioada descompunerii feudalismului* în revista „Studii și cercetări științifice”, seria III, științe sociale, nr. 1-2/1955 (Academia Română, filiala Cluj), pp. 181-198 și Dumitru Irimieș, *Istории și destine*, Ed. Napocastar, Cluj-Napoca, 2023, dar și celor la nivel de comună: Pr. prof. dr. Ioan M. Bota, *Florești-Cluj străveche vatră de istorie românească*, Ed. Societății Culturale Pro Maramureș „Dragoș-Vodă”, Cluj-Napoca, 2000, Dacian But-Căpușan, *Luna de Sus - monografie istorică*, Ed. Eikon, Cluj-Napoca, 2003 și Dacian But-Căpușan, *Luna de Sus - istorie și actualitate*, Ed. Credință și viață a Episcopiei Sălajului, Zalău, 2011.

Ar fi de dorit ca fiecare dintre cele aproape 80 de biserici ortodoxe de lemn cu vârstă multiseculară din județul Cluj (fie că sunt declarate monumente istorice sau nu) să aibă cel puțin un astfel de album monografic esențializator, cu valoroase elemente de istorie bisericască, artă sacră, arhitectură, chiar etnografie, istorie locală și statistică.

Dr. Dacian But-Căpușan

Stelian Pașca-Tușa, Bogdan Șopterean (coord.), *In Honorem Pr. Prof. univ. dr. Ioan Chirilă. Volum aniversar la împlinirea vârstei de 60 de ani – mesaje de binecuvântare, evocări și studii*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2024, 566 p.

Părintele profesor univ. Dr. Ioan Chirilă e un nume cu rezonanță aparte pentru spațiul cultural și cel teologic românesc. Profesor al universității clujene, decan al Facultății de Teologie Ortodoxă în două mandate și Președintele Senatului Universității „Babeș-Bolyai” vre-

me de aproape un deceniu, dânsul e totodată și autorul unei opere prodigioase deopotrivă prin conținutul și profunzimea ei. Decizia părintelui Stelian Pașca-Tușa și a domnului drd. Bogdan Șopterean, ambii discipoli ai celui în cauză, de a-i dedica un volum aniversar cu prilejul aniversării a șase decenii de viață se cuvine prezentată și salută.

Editorii înșiși, după ce trec în revistă lista celor care au ținut să ofere gânduri prețioase cu privire la cel în cauză, subliniază, în cuvântul introductiv, faptul că: „Unei astfel de personalități, care se bucură de aprecierea și prețuirea unui număr impresionant de ierarhi, personalități academice, profesori de teologie, studenți, oficialități, oameni ai cetății și membrii ai comunității eclesiale, se cuvine să i se aducă, mai ales în momente aniversare, cuvinte de apreciere și gânduri de recunoștință. Din aceste considerente am pregătit Părintelui profesor Ioan Chirilă un volum „in honorem” cu ocazia împlinirii a 60 de ani de viață în care pot fi aflate repere biografice, evocări și studii de specialitate dedicate Părintelui de către cadrele didactice ale Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca”. (p. 11).

Între autorii care vorbesc despre cel aniversat se numără Înaltpreasfințitul Părinte Andrei Andreicuț (p. 97-100), Înaltpreasfințitul Părinte Teofan Savu (p. 101-103), Înaltpreasfințitul Părinte Serafim Joantă (p. 104-105), Preasfințitul Părinte Justin Hodea (p. 106-109), Preasfințitul Părinte Petroniu Florea (p. 110-113), Preasfințitul Părinte Gurie (p. 114-116), Preasfințitul Părinte Visarion Bălțat (p. 117-118), Preasfințitul Părinte Ieronim Crețu (p. 119-122), Preasfințitul Părinte Macarie Drăgoi (p. 123-125), regretatul Preasfințit Părinte Vasile Fluieraș (p. 126-128), Preasfințitul Părinte Benedict Vesa Bistrițeanul (p. 129-133), Preasfințitul Părinte Atanasie Rusnac (p. 134-137), domnul prof. univ. dr. Daniel David (p. 139-140), domnul academician Ioan-Aurel Pop (p. 141-142), părintele arhim. Prof. univ. dr. Teofil Tia (p. 143-145), părintele prof. univ. dr. Ștefan Iloaie (p. 146-147), părintele prof. univ. dr. Cristian Sonea (p. 148-149), părintele prof. univ. dr. Vasile Stanciu (p. 150-152), părintele conf. Univ. dr. Adrian Podaru (p. 153-154), domnul prof. univ. dr. Mircea Gelu Buta (p. 155-157) și părintele profesor dr. Liviu Vidican-Manci (p. 158-160).

Secțiunea de studii e și ea una bogată. Autori precum regretata doamnă lect. Univ. dr. Ana Baci (p. 163-168), Nicolae Balan (p. 169-176), părintele prof. univ. dr. Valer Bel (p. 177-185), domnul dr. Dacian But-Căpușan (p. 186-200), părintele dr. Ioan-Tănase Chiș (p. 201-214), părintele lect. Univ. dr. Cosmin Cosmuța (p. 215-229), părintele conf. Univ. dr. Marin Cotețu (p. 230-248), părintele prof. univ. dr. Gabriel-Viorel Gărdan (p. 249-257), domnul dr. Marius Dan Ghenescu (p. 258-273) și doamna dr. Victoria Grădinar (p. 274-293), doamna dr. Daniela Luminița Ivanovici (p. 295-306), părintele prof. univ. dr. Ioan Vasile Leb (p. 307-322), domnul prof. univ. dr. Constantin Măruțoiu, doamna dr. Olivia Nemeș și domnul dr. Vicot Constantin Măruțoiu (p. 323-329), domnul dr. Mihail Mitrea (p. 330-348), părinții doctori Daniel Mocanu (p. 349-365), Alexandru Moraru (p. 366-369), Grigore Dinu Moș (p. 370-374), domnul prof. univ. dr. Marcel Muntean (p. 375-385), domnul lect. Univ. dr. Gabriel Noje (p. 386-396), părintele lect. Univ. dr. Mircea Oros (p. 397-408), părintele lect. univ. dr. Răzvan Perșa (p. 409-425), părintele arhim. Dr. Simeon Pinte (p. 426-434), părintele conf. Univ. dr. Adrian Podaru (p. 435-444), părintele lect. Univ. dr. Paul Siladi (p. 445-450), domnul Gabriel Solomon (p. 451-463), părintele prof. univ. dr. Cristian Sonea (p. 464-484), părinții profesori doctori Vasile Stanciu și Daniel Mocanu (p. 485-489), părintele lect. Univ. dr. Gheorghe Șanta (p. 490-501), părintele arhim. Prof. univ. dr. Teofil Tia (p. 502-512), doamna conf. Univ. dr. Claudia Trif (p. 513-520), domnul dr. Alin Trifa (p. 521-533), domnul conf. Univ. dr. Nicolae Turcan (p. 534-550) și părintele conf. Univ. dr. Patriciu Vlaicu (p. 551-565).

Lucrarea se constituie așadar într-un binemeritat omagiu adus unui om care a făcut parte dintru început din procesul de rectificare al învățământului universitar clujean și a contribuit la dinamizarea acestuia. La ceas aniversar, dorim și noi distinsului părinte profesor, ani mulți, sănătoși și plini de împliniri și feliicităm inițiatorii unui astfel de demers!

Protos. Maxim Morariu

Adunarea generală a Asociației „Societatea Femeilor Ortodoxe” din Cluj-Napoca

Darius Echim

Într-o zi, 30 mai 2024, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a avut loc Adunarea generală a Asociației „Societatea Femeilor Ortodoxe” din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. A fost prezentat bilanțul activităților din ultimul an și au fost prezentate proiectele pentru anul în curs.

Întâlnirea a fost precedată de o slujbă de Te Deum oficiată de Înaltpreasfințitul Părinte Andrei în paraclisul Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan”. În continuare, în sala de evenimente de la Muzeul Mitropoliei Clujului, s-au desfășurat lucrările Adunării generale. La început a luat cuvântul doamna Mariana Lupea, Președinta Societății, care în alocuțiunea sa i-a mulțumit Părintelui Mitropolit Andrei pentru prezență și pentru întreaga susținere acordată Asociației.

În continuare, directorul executiv al Asociației, doamna Aura Ioniță, a prezentat bilanțul activităților din ultimul an (aprilie 2023 – aprilie 2024) și a vorbit despre proiectele viitoare și perspectivele pentru anul în curs.

A avut loc apoi alegerea unei noi conduceri a Asociației. Doamna Mariana Lupea și-a anunțat intenția de a se retrage din motive familiale din funcția de Președintă a Asociației și a prezentat-o pe doamna Adina Udrescu, propusă pentru a fi aleasă ca nouă Președintă. În continuare doamna Udrescu a rostit o scurtă alocuțiune în care a vorbit despre importanța asociației și a prezentat viziunea sa despre rolul acestei Societăți cu identitate ortodoxă în societatea contemporană. A avut loc apoi alegerea doamnei Adina Udrescu în funcția de Președintă a Societății Femeilor Ortodoxe din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Au fost alese în continuare noile membre ale

Comitetului director, precum și un nou cenzor. La final s-au votat câteva modificări la statutul asociației, necesare în vederea unei bune desfășurări a activităților.

Părintele Mitropolit Andrei a rostit un scurt cuvânt de învățătură în cadrul căruia a vorbit despre importanța misiunii femeii creștine în familie și în lumea contemporană. Totodată, Mitropolitul Andrei a mulțumit doamnei Mariana Lupea pentru eforturile pe care le-a depus de-a lungul anilor în vederea bunei desfășurări a misiunii asociației, urând doamnei Adina Udrescu și noii conduceri multe realizări frumoase.

Alături de membrii și voluntarii asociației, la întâlnire a fost prezent și preotul Florin-Cătălin Ghiț, în calitate de delegat al Arhiepiscopiei în relațiile spirituale ale acesteia cu Asociația „Societatea Femeilor Ortodoxe”.

Scurt istoric

Asociația „Societatea Femeilor Ortodoxe” din Cluj-Napoca a fost înființată în anul 1921 ca un răspuns la nevoile societății românești postbelice, concentrându-se pe diverse campanii filantropice, organizarea de conferințe, sprijinirea eforturilor primului episcop Nicolae Ivan al reînființatei Episcopii cu centrul la Cluj de a reorganiza viața bisericească în cel mai important oraș al Ardealului după Marea Unire. Asociația s-a ocupat, de asemenea, și de sprijinirea orfanilor și invalizilor de război confrunțați cu dificultăți materiale și emoționale majore în urma Primului Război Mondial. Asociația a fost desființată abuziv în anul 1948, în perioada instaurării regimului comunist, când a fost interzisă, în general, activitatea tuturor organizațiilor Bisericii Ortodoxe Române. A fost reînființată la inițiativa vrednicului de pomenire Mitropolit Bartolomeu, în anul 1994, cu dorința de a continua activitatea deosebită pe care femeile ortodoxe au desfășurat-o în perioada interbelică.

De la reînființare, Asociația a desfășurat o intensă activitate filantropică, iar astăzi deține acreditare pentru activitatea de asistență a persoanelor vârstnice la domiciliu. Din 2001, Societatea Femeilor Ortodoxe este recunoscută oficial ca organizație non-profit de către Ministerul Muncii și al Solidarității Sociale, oferind servicii de asistență socială persoanelor adulte din comunitate. Astfel, derulează de 18 ani programul „Sfântul Vasile cel Mare”, dedicat asistării la domiciliu a persoanelor vârstnice și vulnerabile social. În prezent, prin programul „Sfântul Vasile cel Mare”, Asociația se îngrijește de 75 persoane nevoiașе din orașul Cluj-Napoca, cărora le oferă lunar atât un pachet cu alimente, cât și sprijin emoțional, social și spiritual, la cererea beneficiarilor, asistență pentru accesul la servicii medicale, cum ar fi găsirea unui medic de familie, programări la medici specialiști, ridicarea rețetei medicale, achiziționarea de medicamente, administrarea medicației, însoțirea la vizite medicale, ajutor în tratamentul stării psihice și de sănătate a beneficiarilor, atât telefonic, cât și prin vizite săptămânale la domiciliu, ajutor în obținerea drepturilor sociale, asistență în relația cu instituțiile publice, cu furnizorii de utilități și alți prestatori de servicii, ateliere lunare pe diverse tematici, fie ieșiri în aer liber, cu scopul de a facilita interacțiunea și comunicarea cu alte persoane etc.

Începând cu 1 septembrie 2021, activitatea Asociației de asistență în comunitate a fost continuată de o echipă nouă, care și-a propus și s-a implicat energic în dezvoltarea activității și cooptarea unui număr cât mai mare de femei creștine dornice de misiune și de a se implica în ajutorarea aproapelui. Pentru mai multe detalii despre misiunea Asociației, precum și despre cum pot cei doritori să se implice, poate fi accesat site-ul asociației: <https://www.sfocj.com/>.

Părinții Bisericii despre război și stagiul militar, antologie, studiu introductiv și note Dragoș Dăscă, Editura Doxologia, Iași, 2015, 321 p.

Asistăm neputincioși de doi ani la războiul declanșat de Rusia în Ucraina, pentru a cărui încetare ne rugăm la fiecare Sfântă și Dumnezeiască Liturghie, conform îndrumărilor primite din partea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel și a Sfântului Sinod al Bisericii noastre. De

această dată poate mai arzător și mai adânc decât altăoară ne doare profund și ne înspăimântă amar vestile despre conflictul militar din vecinătatea noastră, deoarece acolo se confruntă fii și fiicele a două națiuni surori născute din aceeași apă a botuzului Rusiei kievene din epoca Sfinților Olga și Vladimir la cumpăna dintre primul și cel de-al doilea mileniu creștin. Mai mult decât atât ne revoltă și ar trebui să ne scandalizeze atitudinea publică a Patriarhiei Moscovei și a Patriarhului Kiril nu numai de a aproba și binecuvânta „operațiunea militară specială” derulată de Rusia în Ucraina, ci mai ales numirea recentă, într-un document oficial emis de Patriarhia Rusă în 27 martie 2024, a acestei operațiuni drept „război sfânt”: „Din punct de vedere spiritual și moral, operațiunea militară specială este un Război Sfânt, în care Rusia și poporul său, apărând unitatea spirituală a spațiului Sfintei Rusii, îndeplinesc misiunea de a război prin protejarea lumii de învâluirea globalismului și de victoria Occidentului căzut în satanism”. Oricât de șocantă pare această propoziție trebuie să o spunem cu durere că nu este vorba

despre un fragment extras dintr-un apel papal la cruciadă, emis de unul din papii Evului Mediu, ci de un text asumat de un sobor al Patriarhiei Ruse în Postul Paștilor anului Domnului 2024!

Din acest motiv am considerat că este imperios necesar să readuc în atenția clerului, teologilor și credincioșilor ortodocși români o carte, apărută la Editura Doxologia a Mitropoliei Moldovei și Bucovinei cu aproape zece ani în urmă, a cărei actualitate teologică și relevanță spirituală este acum mai actuală ca oricând, deoarece discută tocmai această problematică a războiului din perspectiva tradiției patristice. Dragoș Dăscă, autorul volumului, este licențiat în drept, teologie și filologie clasică, activând ca redactor și traducător din latină, greacă veche și engleză la prestigioasa Editură Doxologia din Iași, unde a fondat și coordonează alături de preotul Cezar Țăbărnă colecțiile „Patristica”, „Dogmatica” și „Apologetica”. Volumul se deschide cu un studiu introductiv intitulat „creștinii și lumea în război: ca mieii în mijlocul lupilor” (p.11-28), material care debutează cu un citat din lucrarea „Morală creștină” a teologului grec Georgios Mantzaridis (n. 1935), cel ce exprimă cel mai bine atitudinea Bisericii Ortodoxe față de război și stagiul militar: „Participarea creștinului la orice fel de război vine în vădită opoziție cu credința sa. Dar și tolerarea nedreptății ce se face celor nevinovați este culpabilă”. Cu alte cuvinte, după cum notează teologul ieșean, „Biserica se opune participării creștinilor la războaie de cucerire, însă încuviințează satisfacerea serviciului militar și participarea la războiul pentru apărarea patriei” (p.11). Astfel, din perspectiva tradiției patristice și filocalice ortodoxe autentice un război de cucerire nu poate fi justificat în niciun fel, singura excepție fiind reprezentată de problema războiului defensiv și a necesității unui stat sau a unei națiuni de a se proteja în fața unei agresiuni militare externe. Traducând și antologizând o serie de canoane apostolice și ale unor sinoade locale și ecumenice, apoi extrăgând citate din operele a 61 de Sfinți Părinți (Clement Romanul, Iustin Martirul și Filosoful, Irineu de Lyon, Ciprian al Cartaginei, Macarie Egipteanul, Vasile cel Mare, Ambrozio al Milanului, Augustin, Maxim Mărturisitorul, Grigorie Palama, Gheorghe din Zadonsk, Siluan Athonitul, Luca al Crimeii, Nicolae Velimirovici etc), Scriitori Bisericești (Tertulian, Origen, Lactanțiu, Eusebiu de Cezareea, Ana Comnena) și cuvioși contemporani (Filotei Zervakos, Sofronie Saharov, Iustin

Popovici, Serafim de Virița, Iakov Tsalikis, Ioan Iacob Hozevitul, Paisie Aghioritul, Dimitrie Bejan, Epifanie Teodoropoulos și alții) trăitori pe parcursul celor două milenii creștine, Dragoș Dăscă conchide clar, ferm și lipsit de echivoc: „**Biserica Ortodoxă nu a susținut niciodată ceea ce alte denominațiuni creștine sau religii numesc drept «război sfânt».** Nu există vreun Sfânt Părinte care să susțină că a ucide eretici sau păgâni este un lucru laudabil (sublinierea mea). În Ortodoxie nu a existat practica iertării retroactive a păcatelor soldaților care au luptat împotriva celor de altă credință. Bizanțul a rămas ostil la ideologia cruciadelor (...), pentru bizantini, războiul a fost dintotdeauna ceva necurat, iar canoanele Sfinților Părinți dovedesc acest lucru cu prisosință” (p.12-13).

Prin urmare, cititorul se va convinge parcurgând acest florilegiu patristic și filocalic despre tema războiului că afirmațiile Patriarhului Kiril al Moscovei referitoare la un „război sfânt” dus în Ucraina împotriva Occidentului NU are NICIO justificare morală și nu-și poate găsi vreun argument în Sfânta Tradiție a Bisericii noastre, ci este o pură afirmație ideologică! Mai mult, invocarea în acest sens a Sfintei Scripturi sau a Sfintei Tradiții este nimic altceva decât o blasfemie, o lucrare demonică, cum o numesc unii părinți citați în carte! Această cale de argumentare a fost ocolită până și de Eusebiu de Cezareea care a încercat să ofere în lucrările sale o justificare teologică a războaielor de cucerire purtate de împăratul Constantin cel Mare, dar niciun alt Sfânt Părinte sau scriitor bisericesc nu i-a împărtășit tezele. De ce? Pentru că ar fi susținut păreri contrare afirmațiilor Mântuitorului din Predica de pe Munte, contrare predaniei apostolice și tradiției patristice pentru care războaiele sunt păcate strigătoare la cer, fiindcă provoacă omucideri și aduc moarte. Până și un țaran rus neinstruit precum Siluan Athonitul (1866-1938) a conștientizat această realitate scriind: „Dacă împărații și conducătorii popoarelor ar cunoaște iubirea lui Dumnezeu, n-ar mai face niciodată războaie. Războiul este trimis pentru păcate și nu pentru iubire. Domnul ne-a făcut din iubire și ne-a poruncit să trăim în iubire și să-l slăvim” (p.205). De aceea să stăm bine, să rămânem ancoreți în tradiția autentică a Bisericii și să luăm aminte la adevărații noștri dascăli și părinți întru credință, nu la păstori nămiți și la voci răătăcite de pe calea Adevărului!

Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

¹ „From the spiritual and moral point of view, the special military operation is a Holy War, in which Russia and its people, defending the unified spiritual space of the Holy Rus’, fulfill the mission of the ‘Restraining One’ by protecting the world from the onslaught of globalism and the victory of the west that has fallen into Satanism”. O analiză critică a acestui document a fost realizată de teologul ortodox Paul L. Gavriluk, a se vedea: <https://publicorthodoxy.org/2024/04/08/when-theology-fuels-the-war/>, accesat 19 aprilie 2024.

† **BENEDICT Bistrițeanul**
EPISCOP-VICAR AL ARHIEPISCOPIEI
VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Mai 2024

1 mai
Face o vizită pe șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrică „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sănnicoară. Este însoțit de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.
La ceas de seară, asistă la oficierea Liturghiei Darurilor mai înainte sfințite și slujește Denia zilei de Joi în Paraclisul „Sfinții Trei Ierarhi” de la Colegiul Ortodox Mitropolitan „Nicolae Colan” din Cluj-Napoca.

2 mai
În Joia Mare săvârșește Liturgia Sfântului Vasile cel Mare și oficiază ritualul spălării picioarelor în Paraclisul „Sfântul Nicolae” de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de învățătură.

Seara, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, slujește Denia celor 12 Evanghelii în Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca. Rostește la final un cuvânt de folos duhovnicesc.

3 mai
În Vinerea Mare slujește Denia Prohodului Domnului și rostește predica în Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăstur.

4 mai
În Sâmbăta Mare săvârșește Liturgia Sfântului Vasile cel Mare și rostește un cuvânt de învățătură în Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae și Sfântul Ioan Evanghelistul” din Campusul studențesc Hașdeu, Cluj-Napoca.
La miezul nopții, oficiază slujba Învierii și rostește un cuvânt festiv pe esplanada din fața Bisericii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel”, aflată în cartierul clujean Mănăstur.

5 mai
În Duminica Învierii Domnului săvârșește Sfânta Liturghie în Biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Cluj-Napoca. Rostește la final un cuvânt de felicitare.
Seara, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, oficiază „A doua Înviere” în Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca.

6 mai
A doua zi de Paști slujește Sfânta Liturghie în Biserica „Învierea Domnului” din cartierul clujean Zorilor. Rostește un cuvânt de învățătură.

7 mai
A treia zi de Paști, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscop al Alba Iuliei, săvârșește Sfânta Liturghie și predică în Biserica „Pogorârea Sfântului Duh” din satul natal, Sartăș, județul Alba.

8 mai
Slujește Sfânta Liturghie în Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae și Sfântul Ioan Evanghelistul” din Campusul studențesc Hașdeu, cu ocazia hramului. Rostește un cuvânt de folos duhovnicesc.

În Biserica Mănăstirii Acoperământul Maicii Domnului de la Tăuți-Florești, Protopopiatul Cluj II, oficiază slujba înmormântării adormitei întru Domnul, monahia Nectaria, viețuitoare în obștea monahală. Rostește un cuvânt de mângâiere.

9 mai
La invitația Preasfințitului Părinte Nicodim, Episcopul Severinului și Strehaiei, participă la hramul Catedralei „Învierea Domnului” din municipiul Drobeta Turnu-Severin. Slujește Sfânta Liturghie în soborul arhieresc condus de Înaltpreasfințitul Părinte Teofan, Arhiepiscopul Iașilor și Mitropolitul Moldovei și Bucovinei.

10 mai
De sărbătoarea Izvorului Tămăduirii slujește Sfânta Liturghie și rostește predica pe un altar special amenajat în fața Bisericii „Sfântul Ioan Noul Teolog” din Parohia Lunca Ilvei, Protopopiatul Năsăud. Este însoțit de PC Pr. Cristian Dragoș, Protopop de Beclean.

11 mai
Slujește Sfânta Liturghie în paradisul special amenajat de la Centrul de îngrijiri paliative pediatrică „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sănnicoară, sărbătorind primul hram, pe ocrotitorul viitorului spital, pe Sfântul Mucenic Hristofor. Rostește un cuvânt de învățătură.

12 mai
În Duminica a II-a după Paști, a Tomii, slujește Sfânta Liturghie în sobor de arhieriei, la invitația Preasfințitului Părinte Lucian,

Episcopul Caransebeșului, în Catedrala Episcopală din Municipiul Caransebeș, cu ocazia hramului.

13 mai
Program de muncă la birou.

14 mai
Participă la festivitatea de inaugurare a noului Spital de psihiatrie pediatrică din Cluj-Napoca construit cu sprijinul Consiliului Județean Cluj. Oficiază o slujbă de binecuvântare și rostește un scurt cuvânt ocazional.

15 mai
La Teatrul Național din Municipiul Iași, la invitația Înaltpreasfințitului Părinte Teofan, Arhiepiscopul Iașilor și Mitropolitul Moldovei și Bucovinei, ia parte la Simpozionul Internațional „Dumitru Stăniloae”, ediția a XI-a. În continuare, participă, alături de Pr. Răzvan Ionescu din Paris, la dezbaterea publică „Necuvintele. Exprimare & aproximare”.

16 mai
În Paraclisul „Sfântul Nicolae” de la Facultatea de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca, oficiază slujba Parastasului pentru Lect. Univ. Dr. Paula Bud, la împlinirea a 7 ani de la plecarea în veșnicie. Rostește un cuvânt omagial.

17 mai
La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, predă studenților din anul III cursul și seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă (I)”.

La Școala de Poliție „Septimiu Mureșan” din Cluj-Napoca participă la festivitatea organizată cu prilejul împlinirii a 20 de ani de funcționare. Rostește un cuvânt aniversar.

Program de audiențe la birou.

PS Episcopul-vicar Benedict Bistrițeanul, în noaptea Învierii, alături de clerici și credincioși ai parohiei Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul clujean Mănăstur, 5 mai 2024.

Primește la reședința episcopală vizita Episcopului emerit Romano-catolic de Padova, Antonio Mattiazzo.

18 mai
Slujește Sfânta Liturghie la Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” din Nicula și oficiază Sfânta Taină a Cununii pentru mirii Andrei și Andreea Diana Chețan. Rostește un cuvânt festiv.

În Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Jucu de Jos slujește Sfânta Taină a Botezului pentru pruncul Damian Mihai Costea. Rostește un scurt cuvânt de învățătură.

Seara, la Muzeul Mitropoliei Clujului, în cadrul evenimentului „Noaptea Muzeelor”, participă alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei la vernisajul expoziției temporare „Iconografii”. Rostește un cuvânt de felicitare.

19 mai
În Duminica a III-a după Paști, a Mironosițelor, săvârșește Sfânta Liturghie și predică în Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca.

Oficiază slujba de sfințire a Capelei Mortuare din localitatea Bozieș, Parohia Chețiu, Protopopiatul Beclean. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Cristian Dragoș, Protopopul Becleanului.

20 mai
Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

21 mai
Săvârșește Sfânta Liturghie în Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Cluj-Napoca cu ocazia hramului. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopopul de Cluj II.

Seara, slujește Vecernia și rostește predica în Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din cartierul clujean Dâmbu Rotund.

22 mai
Program de audiențe la birou.

23 mai
La Paraclisul „Sfântul Nicolae” de la Facultatea de Teologie Ortodoxă Cluj-Napoca oficiază slujba de Te Deum și participă, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, la conferința preoțească de primăvară din cadrul Protopopiatelor Cluj I și II. Rostește un cuvânt ocazional.

Slujește Taina Sfintei Cununii pentru mirii Mihai și Roxana Țuclea la Catedrala Mitropolitană „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de învățătură.

24 mai
La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, predă studenților din anul III cursul și seminarul de „Spiritualitate Ortodoxă (I)”.

Face o vizită pe șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrică „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sănnicoară. Este însoțit de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

Program de audiențe la birou.

25 mai
Slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc în Parohia Budești din Protopopiatul Beclean. Oficiază slujba de binecuvântare a noului altar de vară construit în curtea bisericii parohiale. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, înaintează la rangul de sachelar pe Pr. Florin Dorin Plosca, parohul comunității. Oferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” Domnului Ioan Rus și Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură-cartea de căpătâi a creștinului domnilor Ionuț Gălățan și Ilie Marica. Totodată, acordă diplome de aleasă cinstire binefăcătorilor sfântului locaș. Este însoțit de PC Pr. Cristian Dragoș, Protopopul Becleanului.

La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca participă, alături de catedrele didactice ale instituției, la expoziția concurs din cadrul evenimentului „Ortodoxia”. Rostește un cuvânt laudativ.

26 mai
În Duminica a 4-a după Paști, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește predica în Biserica „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Parohia Copăceni, Protopopiatul Turda. Oficiază în continuare, Sfânta Taină a Cununii pentru mirii Raul și Diana Domnița. Rostește un cuvânt de învățătură.

Seara, în Biserica „Învierea Domnului” din Municipiul Turda, slujește Vecernia în mijlocul comunității Oastea Domnului. Rostește un cuvânt de învățătură.

27 mai
Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

28 mai
În Biserica „Sfântul Ierarh Simion Ștefan” de la Seminarul Teologic Ortodox din Alba-Iulia, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Irineu, slujește Sfânta Liturghie alături de colegii din promoția 1999-2004, la împlinirea a 20 de ani de la absolvire. Rostește un cuvânt ocazional.

29 mai
Program de audiențe la birou.

30 mai
În Aula Magna a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca participă la deschiderea Congresului echipei europene de cateheză, eveniment organizat de Facultatea de Teologie Greco-Catolică Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt ocazional. Este însoțit de PC Pr. Lect. Univ. Dr. Liviu Vidican-Manci, Directorul Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca.

Face o vizită la Centrul de îngrijiri paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca. Oficiază slujba Parastasului pentru pacienții trecuți la Domnul în luna mai.

Vizitează șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrică „Sfântul Hristofor” din localitatea clujeană Sănnicoară. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Chiorean, Directorul Centrului de îngrijiri paliative „Sfântul Nectarie” și de domnul director Ioan Scuturici, inginer de lucrări.

31 mai
La Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, predă studenților din anul III cursul de „Spiritualitate Ortodoxă (I)”.

Face o vizită la grădinița „Sfântul Stelian” din cadrul Arhiepiscopiei Clujului. Împarte daruri cu ocazia zilei copilului și rostește un cuvânt ocazional.

Program de audiențe la birou.

A consemnat **Arhid. Sergiu Iustin Pop**, *secretar de cabinet*

† **ANDREI**
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.
În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.
În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Mai 2024

1 Mai (Sfânta și Marea Zi de Miercuri)
Înregistrează o emisiune dedicată Sfințelor Paști pentru postul de televiziune Prima News.
Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca.
În biserica Mănăstirii „Sfinții Ilie și Lazăr” de la Cristorel, protopopiatul Cluj I, slujește Denia din Sfânta și Marea Zi de Joi. Rostește un cuvânt de învățătură.

2 Mai (Sfânta și Marea Zi de Joi)
În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare, unită cu Vecernia și rostește cuvântul de învățătură. Sfințește pâinea și vinul ce vor fi împărțite credincioșilor la sărbătoarea Învierii Domnului.
După Sfânta Liturghie, împlinește tradiționalul ritual al Spălării picioarelor din Joia Mare. Rostește un cuvânt duhovnicesc.
În cantina Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din incinta Centrului Eparhial, îi binecuvintează pe tinerii ce pregătesc paharele cu pâinea și vinul binecuvântate ce vor fi împărțite credincioșilor.
În Catedrala Mitropolitană, împreună cu Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, slujește Denia celor Douăsprezece Evanghelii.

3 Mai (Sfânta și Marea Zi de Vineri)
Face o vizită pe șantierul Bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul” din cartierul clujean Europa (paroh: Pr. Cosmin-Valeriu Vele). Vizitează paraclisul din incinta Institutului Oncologic „Prof. Dr. Ion Chiricuță” (slujitor: Pr. Ștefan-Crăciun Toadere) și Paraclisul „Sfântul Evanghelist Luca” din cadrul Spitalului Județean Cluj (slujitor: Pr. Ioan Cosma).
În cantina Seminarului Teologic îi vizitează pe tinerii ce pregătesc paharele cu pâinea și vinul binecuvântate, ce vor fi oferite creștinilor de Sfințele Paști.
În Catedrala Mitropolitană, slujește Denia Prohodului Domnului și rostește un cuvânt de învățătură. Împlinește tradiționalul ritual al înconjurării bisericii.

4 Mai (Sfânta și Marea Zi de Sâmbătă)
La Muzeul Mitropoliei de la demisolul catedralei, binecuvintează momentul de începere a împărțirii pâinii și vinului binecuvântate, credincioșilor din Cluj-Napoca.
Îi vizitează, pentru a le împărți daruri cu prilejul sărbătorii Învierii Domnului, pe beneficiarii Centrului de îngrijire și asistență pentru persoane vârstnice „Acoperământul Maicii Domnului” din Turda (coordonator: Pr. Vasile Știopoi). Rostește un cuvânt duhovnicesc.
La Aeroportul Internațional „Avram Iancu” din Cluj-Napoca, întâmpină delegația ce a adus Sfânta Lumină de la Ierusalim în Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului. Rostește un cuvânt de mulțumire. Este însoțit de PCuv. Arhim. Simeon Pinte, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane.
Puțin înainte de miezul nopții, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la slujba Canonului Sâmbetei celei Mari.

5 Mai (Învierea Domnului)
La miezul nopții, pe scena din fața Catedralei Mitropolitane, slujește Utrenia Învierii Domnului și rostește un cuvânt de învățătură. Împreună cu credincioșii și clericii prezenți împlinește ritualul înconjurării catedralei.
Începând cu ora 10.00, în Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și dă citire Pastoralei de Sfințele Paști, trimisă clerului și credincioșilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Hirotesește întru iconom stavrofor pe PC Pr. Silviu Cristian Rad, directorul Liceului de Informatică „Tiberiu Popoviciu” din Cluj-Napoca.
Primește la reședință oficialitățile civile și militare, centrale, județene și locale, prezente la Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Rostește un cuvânt duhovnicesc.
La ceas de seară, în Catedrala Mitropolitană, împreună cu PS Părinte Benedict Bistrițeanul, slujește A doua Înviere și rostește o cateheză.
În Sala Polivalentă din Cluj-Napoca, asistă la Concertul „Hristos a înviat”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie.
Îl primește la reședință pe domnul ministru Ciprian Olinici, secretar de stat pentru culte în Guvernul României.

6 Mai (A doua Zi de Paști)
Oficiază slujba de resfințire a bisericii de lemn, monument istoric, din incinta Muzeului din Bistrița. Rostește un cuvânt de felicitare.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, în mijlocul credincioșilor din parohia Prundu Bârgăului III, Protopopiatul Bistrița, 7 mai, 2024.

Pe o scenă special amenajată în curtea Muzeului din Bistrița, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Din partea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, îi acordă domnului Emil Radu Moldovan, președintele Consiliului Județean Bistrița-Năsăud, distincția „Crucea Patriarhală”. Este însoțit de domnul ministru secretar de stat Ciprian Olinici.
În biserica din Telciu, protopopiatul Năsăud (parohi: Pr. Ioan-Dănuț Părăscan și Pr. Anton-Viorel Pop), oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Irina, fiica părintelui paroh Anton-Viorel Pop. Rostește un cuvânt de învățătură.
Face o vizită pe șantierul noii biserici a Mănăstirii „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița.

7 Mai (A treia Zi de Paști)
La Mănăstirea de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița, se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.
Săvârșește slujba de sfințire a noii biserici a Parohiei Prundu Bârgăului III. Rostește un cuvânt de felicitare.
Pe altarul de vară din incinta Bisericii „Sfântul Prooroc Ilie Tesviteanul” din Prundu Bârgăului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Iacob Cristian Dolha. Domnului primar Doru Toader Crișan și domnului Nicolae Găvan le acordă distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni. Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin” îl conferă domnului Doru Platon, domnului Paș-

cu Vasile Penciu, doamnei preotese Ana Maria Dolha și doamnei Anghelina Timiș. Domnului Gavril Moişan îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, iar domnului Alexandru Simionca îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru mireni.

8 Mai (Sfântul Ioan Teologul)
Cu prilejul hramului, în biserica mănăstirii de la Pădureni, protopopiatul Turda, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. O hirotesește întru stavroforă pe maica stareță, monahia Nectaria Pușcașu. Hirotesește întru protosinghel pe părintele duhovnic Vladimir Marc. Domnului Ioan Roman, primarul comunei Vișoara, îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”, iar domnului Flaviu Chișu, viceprimarul comunei Trittenii de Jos, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”. Domnului Constantin Sasu îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” îl conferă domnului Emil Buțurcă și domnului Florin Hațegan.

9 Mai (Aducerea moaștelor Sfântului Ierarh Nicolae la Bari)
Cu prilejul hramului de vară al mănăstirii de la Escu, protopopiatul Dej, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.
În sala „Auditorium Maximum” a Casei Universitarilor din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv organizat cu prilejul împlinirii a 105 ani de la înființarea Colegiului Național „George Coșbuc”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Marian Sidon, inspectorul de Religie al județului Cluj.

10 Mai (Izvorul Tămăduirii)
Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Salva, protopopiatul Năsăud, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici, arhidiaconului Cornel Pop din Năsăud. Doamnei ministru Monica Săsărman, secretar de stat în Ministerul Dezvoltării, îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Domnului Ioan Raboca îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni, iar Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” îl conferă domnului Ioan Morariu.
În biserica din Țagu, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Efrem, fiul părintelui paroh Grigore Clapa. Rostește un cuvânt de învățătură.

11 mai
Primește la reședință delegația Bisericii Evanghelice din Stuttgart, Germania, aflată în relație de prietenie, colaborare și întrajutorare cu Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt duhovnicesc.
În Biserica „Sfântul Dumitru” din Baci, protopopiatul Cluj I (parohi: Pr. vicar Dumitru Boca și Pr. Cristian Dumitru Moldovan), oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Iris Maria Berbenița-Boca, nepoata părintelui Dumitru Boca. Rostește un cuvânt de învățătură.
În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

12 Mai (Duminica Sfântului Apostol Toma)
Cu prilejul hramului, pe altarul de vară din incinta bisericii din satul natal, Oarța de Sus, județul Maramureș, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.
Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” de la Oarța de Sus. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Ioan Bufta, protopopul Dejului.

13 mai
În cimitirul din satul natal Oarța de Sus, se reculege, preț de câteva clipe, la mormintele părinților și bunicilor. Oficiază o scurtă slujbă funebră.

Cu prilejul împlinirii a 57 ani de la terminarea studiilor liceale, la Liceul „Gheorghe Pop de Băsești” din Cehu Silvaniei, județul Sălaj, se întâlnește cu o parte dintre foștii colegi și profesori. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În biserica din Cehu Silvaniei, oficiază slujba Parastasului pentru colegii și profesorii mutați în eternitate. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În cimitirul orașului Cehu Silvaniei, se reculege, preț de câteva clipe, la mormintele unor foști profesori.

14 mai

Prezidează conferința de primăvară/vară cu preoții din protopopiatul Bistrița. În biserica Așezământului social pentru copii „Sfântul Siluan Atonitul” de la Dorolea (coordonator: PCuv. Protos. Chiril Zăgrean, starețul Mănăstirii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Țara Năsăudului), asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Prof. Adrian Podaru de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

Cu prilejul Zilei Naționale de cinstire a martirilor din temnițele comuniste, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, oficiază slujba Parastasului pentru Mitropolitul Bartolomeu Anania și preoții Liviu Galaction Munteanu, Florea Mureșanu, Ilarion Felea, Alexandru Filipașcu, Ioan Bunea, Ioan Lupăș, Simion Curea și Gheorghe Noveanu. Rostește un cuvânt evocator.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul Catedralei, participă la Evenimentul comemorativ și cultural „Teologi clujeni în închisorile comuniste. O recuperare memorială”, organizat în cadrul manifestărilor dedicate centenarului Facultății de Teologie din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

15 mai

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul Catedralei din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al premierii laureaților la faza eparhială a Concursului național catehetic „Hristos – Cuvântul care vindecă”, organizat în cadrul Programului „Hristos împărtășit copiilor” desfășurat în Patriarhia Română. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

16 mai

În biserica din Ghinda, protopopiatul Bistrița, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Teodora Iustina, fiica părintelui paroh Doru Constantin Zaharie. Rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită în parohia Unirea II, protopopiatul Bistrița (paroh: Pr. Daniel Bogdan), în vederea analizării proiectului pentru noua biserică ce urmează a fi construită.

Primește la reședință delegația de la Padova, Italia, condusă de Eminența Sa Antonio Mattiazzo, fost Arhiepiscop de Padova.

17 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În Aula „Mihai Șerban” din incinta Universității de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj-Napoca, împreună cu Eminența Sa Antonio Mattiazzo, asistă la momentul festiv al acordării titlului de „Profesor Honoris Causa”, academicianului Doru Pamfil, fost rector al instituției de învățământ. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

18 mai

În localitatea Spermezeu, protopopiatul Beclean (paroh: Pr. Simion Buta), oficiază slujba de binecuvântare a amplor lucrări de reabilitare realizate la Căminul Cultural. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În localitatea Căianu Mic, protopopiatul Beclean, oficiază slujba de Sfințire a apei, cea de sfințirea a noului Monument al Eroilor, slujba Parastasului pentru Eroii și cea de binecuvântare a noului sediu al primăriei. Rostește un cuvânt de învățătură. Acordă părintelui paroh Alexandru Eugen Gherghel

„Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”. Asistă la ceremonialul militar și cultural organizat cu acest prilej.

În capela mortuară din Gilău, protopopiatul Cluj I, oficiază o slujbă funebă la căpătâiul adormitului întru Domnul Dumitru Sfârlea, fost primar al localității. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul Catedralei din Cluj-Napoca, în cadrul manifestării „Noaptea albă a muzeelor”, la finalul vernisajului Expoziției temporare „Iconografii”, în care sunt expuse lucrări ale profesorilor și studenților secției de Artă Sacră din cadrul Facultății de Teologie, rostește un cuvânt duhovnicesc.

19 mai

Oficiază slujba de binecuvântare a lucrărilor realizate la exteriorul bisericii din Buduș, protopopiatul Bistrița. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în proximitatea bisericii din Buduș, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă părintelui paroh Teofil Moldovan Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici. Domnului Florin-Sandu Simionca, primarul comunei Budacu de Jos, domnului Ioan-Florin Vărean, secretarul comunei, și doamnei Daniela Cristurean le conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni o acordă domnului Ionuț-Paul Simionca. Domnului Darius-Sorin-Ionuț Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, fiu al satului, îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru mireni.

În centrul localității Buduș, oficiază slujba de sfințire a Monumentului Eroilor și cea a Parastasului pentru Eroii. Rostește un

stire” doamnei director Prof. Ing. Ioana Răduț și profesoarei de Religie Adriana Rotar.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

23 mai

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, prezidează conferința de primăvară/vară cu preoții din protopopiatele Cluj I și Cluj II. În capela instituției de învățământ asistă la slujba de Te-Deum, iar în aula mare rostește un cuvânt duhovnicesc.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul Catedralei din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării volumului „Cuvântul și Sfintele Taine” al părintelui Nicolae Dura, parohul Bisericii „Învierea Domnului” din Viena, Austria. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

24 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

25 mai

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă masteranzilor din cadrul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noii Capele Mortuare din Ceanu Mic, protopopiatul Turda (paroh: Pr. Ioan Puiu). Rostește un cuvânt de învățătură. Doamnei Elena Daniela Mănăilă, primarul comunei Tureni, îi acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scri-

tură, cartea de căpătâi a creștinului”.

În Biserica „Sfântul Apostol Toma” din cartierul clujean Mărăști (parohi: Pr. Dănuț Goga și Pr. Marius Dan Goga), oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Alex Petru Mureșan. Rostește un cuvânt de învățătură.

Îi primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor și pe Înaltpreasfințitul Părinte Datev Hagopian, Arhiepiscopul Bisericii Armene din București.

26 mai

Oficiază, împreună cu PS Părinte Episcop Ignatie, slujba de binecuvântare a lucrărilor realizate la exteriorul Bisericii „Învierea Domnului” din Câmpia Turzii. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în proximitatea Bisericii „Învierea Domnului” din Câmpia Turzii, împreună cu Preasfințitul Părinte Ignatie al Hușilor, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Conferă părinților

parohi Sebastian Zăhan și Aurelian Cherecheș Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru clerici. Domnului primar Dorin Nicolae Lojigan îi conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru mireni, iar domnului viceprimar Sabin Ghemeș îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni îl conferă prim-epitropului Liviu Man. Acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului” domnului Cristian Luca.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește o cateheză.

După slujba Vecerniei, în Catedrala Mitropolitană, îi premiază pe elevii merituosi din județul Cluj, care au obținut rezultate excepționale la faza județeană și faza națională a Olimpiadei de Religie, a Olimpiadei interdisciplinare de Limba și Literatura Română și Religie „Cultură și Spiritualitate Românească”, precum și a Olimpiadei Naționale a Seminarilor și Liceelor Teologice Ortodoxe, desfășurate în anul școlar 2023-2024. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

27 mai

Face o vizită în protopopiatul Turda. Vizitează șantierul de pictură al Bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul” din Turda (parohi: Pr. Andrei Gavril Mihai și Pr. Pașcu Briciu), șantierul de restaurare a picturii Capelei „Sfântul Ioan Botezătorul” din

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, oficiind Sfânta Liturghie în mijlocul credincioșilor din parohia Buduș, Protopopiatul Bistrița, 19 mai, 2024.

cuvânt de binecuvântare.

În proximitatea cimitirului din satul Buduș, oficiază slujba de binecuvântare a noii Capele Mortuare. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește o cateheză.

20 mai

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

21 Mai (Sfinții Împărați Constantin și Elena)

Cu prilejul hramului, pe altarul de vară al mănăstirii de la Dobric, protopopiatul Beclean, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

22 mai

Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a amplor lucrări de renovare realizate la Capela „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din incinta Liceului Tehnologic „Alexandru Borza” din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Acordă „Diploma de aleasă cin-

➤ Turda Fabrici (paroh: Pr. Marin Trandafir Roz), șantierul de construire a bisericii din Hărcana (paroh: Pr. Sebastian-Liviu Popa) și șantierul bisericii din Bolduț (paroh: Pr. Adrian-Eugen Moldovan). Este însoțit de PC Pr. Prot. Alexandru Rus..

28 mai

Cu prilejul împlinirii a 105 ani de la înființarea Spitalului Militar de Urgență „Dr. Constantin Papilian”, în fața Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, participă la ceremonialul religios și militar organizat cu prilejul primirii Drapelului de luptă. Oficialiază slujba de sfințire a Drapelului și rostește un cuvânt de binecuvântare. Acordă doamnei comandant, Col. Medic Doina Baltaru, distincția „Crucea Transilvană”. Este însoțit de PC Pr. Radu Procopiu Cotuțiu, slujitor la capela Inspectoratului Județean de Jandarmi Cluj.

La secția în aer liber a Muzeului Etnografic al Transilvaniei, asistă la Recitalul de primăvară „Folclor muzical din zona Banat”, susținut de Ansamblul de Muzică Tradițională Românească „Icoane” condus de maestrul Ioan Bocșa, avându-l ca invitat special pe interpretul Traian Jurchela. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În biserica Mănăstirii „Sfinții Martiri Brâncoveni” de la Mărișel, protopopiatul Huedin, oficialiază slujba Tunderii în monahism pentru sora Parascheva Lup, devenită monahia Paisia și pentru sora Laura, devenită monahia Lavrentia. Rostește un cuvânt de învățătură.

29 mai

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar de tineret „Sfântul Ioan Valahul” de la Câmpenești, protopopiatul Cluj I (Coordonator: Dl. Andrei Zangăr). Este însoțit de Excelența Sa Ștefan Gadola, consulul onorific al Republicii Kazahstan la Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

30 mai

Participă la Adunarea Generală a filialei Cluj a Societății Femeilor Ortodoxe. În capela Seminarului Teologic (Slujitor: Arhim. Samuel Cristea), oficialiază slujba de Te-Deum, iar în sala mare a Muzeului Mitropoliei rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Florin Cătălin Ghiț de la Centrul Eparhial.

În capela Seminarului Teologic Ortodox (slujitor: Arhim. Samuel Cristea), oficialiază slujba de Te-Deum cu prilejul împlinirii a 10 ani de la absolvire a promoției 2010/2014. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfântul Vasile cel Mare” de la Someșul Cald, protopopiatul Huedin. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În sala mare a muzeului de la demisolul Catedralei din Cluj-Napoca, participă la Evenimentul cultural artistic organizat în preajma Zilei Internaționale a copilului „Micii prieteni ai Muzeului Mitropoliei”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

31 mai

Îi vizitează pe elevii de la Colegiul Ortodox și de la Gimnaziul Ortodox din Cluj-Napoca, pentru a le oferi daruri cu prilejul Zilei Internaționale a copilului. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. director Liviu Vidican Mancu și de PC Pr. director adjunct Andrei Mureșan.

La Muzeul de Artă din Cluj-Napoca, vizitează Expoziția „91 Young Artist și Doinea Cornea”, organizată cu prilejul împlinirii a 95 ani de la nașterea Doinei Cornea.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Acatistul Învierii Domnului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

A consemnat Arhid. Claudiu-Ioan Grama

Ștefan Gadola, antreprenor și filantrop

Pr. Gheorghe-Dragoș Braica

n ierarh bătrân, înțelept al vremurilor trecute, împărțea oamenii după atitudinea și comportamentul lor în trei categorii: om pe lângă om - nepăsătorii, indiferenții, lașii; om împotriva omului: - ticăloșii, trădătorii, criminalii; om pentru om - oameni de bine, solidari cu cei care au nevoie de ei și de sprijinul lor, din această categorie făcând parte eroii și martirii neamului.

Pământul țării noastre a dat nu doar lași, nepăsători și trădători, ci și eroi și martiri. Trădătorii, prin gestul lor de lașitate, au făcut să se nască cei pe care posteritatea îi cinstește: eroii și martirii. În acest spațiu au rodit și bărbați care prin actele lor nobile și-au manifestat solidaritatea față de conaționalii lor și noblețea lor sufletească, motiv pentru care memoria nu-i lasă uitării.

Gândul ne duce la câteva din mulțimea de exemple pe care ni le oferă trecutul:

- **Emanuel Gojdu** care, cu tristețe și zbucium se gândește la cei care i-au trădat testamentul și i-au înstrăinat fundația de care au beneficiat și cu sprijinul căreia s-au format atâția tineri transilvăneni ca bursieri;

- **Vasile Stroescu**, basarabean, care a susținut financiar în perioada dualismului austro-ungar construirea mai multor școli confesionale pe teritoriul Transilvaniei și Banatului;

- **Gheorghe Sion**, avocat contemporan și apropiat al Episcopului Nicolae Ivan, care prin donațiile sale a contribuit la refacerea noii episcopii înființate la Cluj;

- **Iosif Gal**, fiul protopopului Grigore Gal (1805-1851), a fost jurist și politician. A lăsat prin testament, o mare avere în scopuri flantropice, în special pentru acordarea de bursele elevilor și studenților săraci de confesiune ortodoxă;

- **Mitropolitul Bartolomeu**, care a înființat fundația care îi poartă numele și din fondul căreia se repartizează burse elevilor și studenților merituoiși la învățătură și purtare.

Ca și atunci, și azi avem persoane care fac parte din această categorie și care din plusul realizărilor lor îi ajută pe cei care trăiesc cu minusuri. Printre bărbații neamului nostru care fac parte din această categorie, unii sunt cunoscuți, dar cei mai mulți vor să rămână în anonimat.

Peste voia sa și a dorințelor sale, încercăm să-l aducem în atenția cititorilor noștri pe omul de afaceri Ștefan Gadola. Este un nume ce a intrat de câțiva ani în memoria și conștiința oamenilor de vârf ai cetății noastre și nu numai, ci și ale celor care s-au bucurat de generozitatea sa. S-a născut la Cluj-Napoca și a crescut într-o localitate muncitorească de altădată, într-un cadru minunat, aproape de Aghireș, în Ticu Colonie, județul Cluj.

Cu drag și nostalgie își amintește de anii copilăriei, de sărbătorile de iarnă când mergea la colindat cu cei de vârsta sa. Nu uită de punctualitatea pe care a deprins-o de la bunicul său matern și care a devenit unul din principiile sale de viață. A fost absolvent al Facultății Energetice din București cu doctorat în vara anului 1989. S-a căsătorit cu Angela Pop, absolventă a Facultății de Istorie-Filozofie din cadrul Universității „Babeș-Bolyai”. Au bucuria de a avea doi băieți căsătoriți și trei nepoți. Este acționar și unul din cei trei fondatori ai Societății Energobit S.A. și coacționar al Clubului de Fotbal C.F.R., Consul

onorific al Republicii Kazahstan la Cluj-Napoca, face și din cadrul Clubului oamenilor de afaceri și unul din membrii fondatori ai Fundației *Transilvania Leaders*, constituită de un grup de universitari și intelectuali care au decis să se implice în susținerea valorilor perene ale poporului român.

Ștefan Gadola este unul din acei antreprenori clujeni care susține numeroase proiecte sociale, culturale și sportive. Între proiectele sociale, un loc important îl au cele cu caracter filantropic. „Plăcerea să oferi și să vezi bucuria persoanei care primește” este exprimată într-un dialog realizat la Radio Renașterea. Aceleași sentimente le are și cu prilejul Sărbătorilor de iarnă și de Sfintele Paști, pe care le manifestă față de copii care vin la biserica „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din Cluj-Napoca, cartierul Grigorescu.

Aproape de cetatea noastră, pe hotarul comunei Florești, există Mănăstirea „Acoperământul Maicii Domnului”, lângă care se află și Așezământul „Sfântul Onufrie cel Mare”. Aici trăiesc 24 de copii lipsiți de unul sau de ambii părinți.

Copiii lor le este asigurată cazarea, mâncarea și școlarizarea ca într-o familie. Condițiile sunt asigurate cu ajutorul oamenilor de bine. Printre aceștia se numără și Ștefan Gadola, susținător permanent și generos, potrivit celor afirmate de către Părintele Protosinghel Visarion Pașca.

Printre actele de binefacere se numără și susținerea bisericii din Dâncu, suplimentarea terenului achiziționat de familia sa, la care se adaugă și sprijinirea financiară a restaurării bisericii monument istoric din Ticu-Aghireș.

Pe linie culturală, este semnificativ faptul că în primele luni ale anului 2024, Ștefan Gadola a

susținut financiar apariția la Editura „Școala Ardeleană” a două cărți: „*Satul de la Poalele Văratecului*” (203 pagini) și „*Naraton*” 1954-2024 - 70 de ani de la apariția Studioului Regional Cluj, coordonator Cornel Udrea (569 pagini). Susținerea financiară a picturi Bisericii cu hramul „Sfântul Mare Mucenic Gheorghe” din cartierul Grigorescu, Cluj-Napoca, este un alt gest al său de mărinimie. Este o gazdă primitoare și satornică a emisiunii cultural-muzicale „Vine Clujul pe la noi”.

Ștefan Gadola aminte de bucuria prilejuită de întâlnirile ocazionale cu președintele Academiei Române Ioan Aurel Pop pe Aeroportul „Avram Iancu” din Someșeni, în desele deplasări cu avionul la București în interes de serviciu. Implicarea sa în viața socială, filantropică și culturală i-a oferit posibilitatea de a cunoaște mai bine starea și neajunsurile societății românești, ceea ce îl nemulțumea. Pe lângă bucuria lui de a dăru, a avut parte și de tristeți, pe care le-a exprimat uneori cu părere de rău. El recunoaște că a fost un norocos al vieții. Fără a-l contrazice, doar îl completăm. Norocul merge în strânsă legătură cu inteligența și cu munca.

Este întristat de ceea ce se întâmplă în unele cămine de bătrâni, spitale și în învățământ, din cauza faptului că 250.000 – 300.000 de copii sunt analfabeți și totodată un număr important de copii din familiile plecate să lucreze în străinătate nu mai vorbesc limba maternă. Un alt regret al său este faptul că, deși avem independență din punct de vedere energetic, prețul energiei noastre este unul „mincinos”, măcar că am avea posibilitatea să-l ținem la valori normale.

Acestea sunt câteva din considerațiile pentru care, la cei peste șaptezeci de ani împliniți, am considerat că, printre oamenii de bine ai vremurilor noastre, Ștefan Gadola are un loc care merită să fie cunoscut și prețuit.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscop și Mitropolit **ANDREI ANDREICUȚ**

Vicepreședinte:
PS Episcop-Vicar **BENEDICT BISTRIȚEANUL**

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista.renasterea@gmail.com

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENAȘTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Darius Echim,
Arhid. Claudiu Ioan Grama, Protos. Maxim (Morariu),
Nicoleta Pălimaru, Elena Părvu,
Arhid. Sergiu Iustin Pop, Pr. Stelian Tofană,
Eugen Adrian Truța.

Principesa Ileana a României – istoria unei prințese, istoria unei chemări

Adela Blaga

Copila României

Princesesa Ileana a României: pentru cine ajunge să se familiarizeze cu biografia acestei figuri deosebite (și poate foarte puțin cunoscută astăzi) a Familiei Regale române, titlatura ca atare nu-i va părea a fi o simplă emblemă a unei sorginți nobile, ci va încuviința că Principesa Ileana cu adevărat a aparținut poporului său prin tot ce a simțit și a făcut, că a fost fără doar și poate – așa cum o numea mama ei, regina Maria – „copila României”.

O descoperim în modul cel mai autentic în *I Live Again* (Rinehart & Company, 1952) / *Trăiesc din nou* (Humanitas, 2010) – o carte de memorii ce se deschide în accentele unei narațiuni simple, dar evocatoare, menite să le vorbească americanilor despre soarta unui popor mic și necunoscut care nu a ieșit niciodată la rampa marii Istории, dar care a trebuit să-și primească partea de suferință în tragediile care s-au abătut asupra lumii în veacul al XX-lea.

Pactul scriitoricesc la care ne somează autoarea ne pune în vedere însă substanța personală a povestirii, faptul că evenimentele exterioare nu sunt decât solul pe care va crește experiența – plină și preaplină – a unei vieți individuale: „Socotesc de cuvință să subliniez că această carte este propria mea poveste. Neavând pretenția de a fi o lucrare politică sau istorică, ea doar încearcă să arate influența pe care au avut-o evenimentele politice recente asupra unei persoane particulare – și aceea sunt eu” (*Trăiesc din nou*, p. 360).

Motivele pe care le invocă Principesa Ileana pentru a-și justifica statutul auctorial față de viitorii cititori ai relatărilor sale constituie totodată și axele valorice ale propriei povești de viață: „Există un îndoit motiv pentru care am încercat să povestesc toate acestea: în primul rând, adâncă mea credință că lupta pentru o lume liberă este o luptă pe viață și pe moarte, și apoi dragostea profundă și durabilă pe care o nutresc pentru România” (*Ibidem*).

Așadar, sunt două istorii care se întrepătrund și care se lămuresc reciproc: aceea a poporului român și a luptei sale pentru independență și unire, idealuri care și-au aflat expresia cea mai deplină și consfințirea istorică la 1 decembrie 1918. Principesa va scrie mai târziu, în amintirea acelor momente și a vremurilor de teroare comunistă care se vor instala ulterior: „Simt dragoste și mândrie față de România care a luptat de-a lungul secolelor pentru independență națională, precum și România Mare care a obținut această independență. Însă și mai adânci și mai greu de pus în cuvinte sunt dragostea și mândria pe care le simt pentru România din anii ei de suferință. Atunci a existat o solidaritate remarcabilă, o frățietate pe care nu am întâlnit-o în vremuri mai bune” (*Ibidem*).

Al doilea tip de istorie, care prinde contur în circumstanțele celei dintâi, o privește pe ea, pe mezina familiei regale, Principesa Ileana de România, Arhiducesă de Austria. Perioada participării României la Primul Război Mondial (1916-1918) va lăsa urme de neșters în conștiința copilului de atunci care, la doar opt ani, avea să-și vadă fratele de patru ani, Mircea, murind de febră tifoidă. Apoi, odată cu retragerea Parlamentului și a Casei Regale la Iași, va cunoaște greutățile și lipsurile aduse de război și va înțelege repede mizeria în care se zbătea marea majoritate a românilor: „Mai mult de 300.000 de refugiați se îngrămădiseră în Iași, un oraș de 50.000 de locuitori. Se găsea foarte puțin combustibil și mâncarea nu era niciodată de ajuns. Îmi amintesc cum tot timpul îmi era foame, și totuși nu îmi doream niciodată să mănânc, pentru că puțina mâncare pe care reușeam să o procurăm [...] de multe ori era atât de stricată încât în împrejurări normale nu ar fi fost considerată comestibilă. Epidemiile de tifos

și febră tifoidă bântuiau prin orașe și sate. În spitalele în care lucrau mama și surorile mele am văzut de multe ori câte doi sau chiar trei pacienți în același pat, și mulți alți oameni mureau pe străzi” (*Ibidem* p. 36).

Așa cum apare înfățișată, viața Princesesei Ileana cuprinde prea puțin din privilegiile și grandoarea care, în imaginarul colectiv, ar trebui să compună ambianța unei Case Regale: „[...] o prințesă își petrece puțin din timpul ei purtând o diademă” (*Ibidem*, p. 40). Cum avea să dea de înțeles în repetate rânduri prin propriul său exemplu, a fi prințesă însemna un statut mai aparte în slujirea celorlalți, un puternic simț al datoriei care, odată concretizat în fapte, aducea un câștig mult mai valoros decât o podoabă exterioară: „[...] într-adevăr, purtasem o diademă în tot acest timp: diadema încrederii, care îmi fusese oferită de dragostea poporului meu; o diademă care este averea mea cea mai prețioasă și care nu poate fi niciodată pierdută sau distrusă!” (*Ibidem*). Uneori chiar și cina în familie putea constitui un astfel de moment de responsabilizare față de oaspeții prezenți acolo: „Se aștepta de la mine să-mi folosesc educația ca să conversez inteligent cu oaspeții noștri în legătură cu orice subiect care îi interesa. Eu nu conversam pentru plăcerea mea, ci îmi făceam datoria de a-i întreține pe alții” (*Ibidem*).

Regina Maria a României și Principesa Ileana, în port popular.

Copila cu ochi albaștri, împlinirea chemării de a se jertfi pentru semenii

„Ileana. Pentru mine, numele acesta era muzică [...]. Numele acesta n-a fost niciodată nepotrivit, a fost mereu al ochilor săi albaștri și al dorului din ei...”, avea să scrie regina Maria în august 1931, la o lună după nunta fiicei sale celei mai îndrăgite („Principesa Ileana – Copila cu ochi albaștri”, scrisoarea reginei Maria, www.tkinter.smig.net).

Principesa Ileana se naște în ianuarie 1909, în Palatul Cotroceni, și este primul copil pe care regina Maria îl poate numi după propria-i dorință, fără incursiunea vreunor exigențe regale sau a vreunei tradiții de familie: „de această dată, mi-am cerut dreptul să aleg numele pe care eu îl voiam – o recompensă pentru lungă mea supunere de până atunci [...] puteam să cer și eu în sfârșit o favoare, dreptul de a da un nume pe măsura acelor ochi albaștri... Ileana”. Tatăl Princesesei, devenit regele Ferdinand I al României în 1914, era descendent al dinastiei Hohenzollern, iar mama, regina Maria, purtase la căsătorie titlatura de prințesă a Marii Britanii și Irlandei, fiind una dintre nepoatele reginei

Victoria a Angliei pe linie paternă, și, de asemenea, era verișoară primară cu țarul martir Nicolae al II-lea al Rusiei pe linie maternă. Principesa Ileana se naște a cincea dintre cei șase copii ai cuplului regal: primul este Carol (viitorul rege Carol al II-lea al României), apoi Elisabeta (care va deveni regină a Greciei), Maria (care va deveni regină a Iugoslaviei), Nicolae, Ileana (mezina, viitoare arhiducesă de Austria) și Mircea (pe care Ileana l-a adorat și care a murit de timpuriu).

„Chiar de mică, a trăit nu doar pentru ea, ci și pentru ceilalți – cei care aveau nevoie de dragostea ei. A părut dintotdeauna să înțeleagă lipsurile celorlalți, lăsându-le la o parte pe ale sale. De la bun început, Ilenei i-a plăcut să dăruiască...”, scrie mama ei în aceeași povestire din 1931. Tot regina Maria relatează cum, în Iași, în vremurile de criză ale celui Dintâi Război Mondial, micuța Ileana obișnuia să strângă pâine de la masa familiei, cerșind bucata cuvenită fiecărui membru, pentru a ieși apoi în stradă să o împartă soldaților înfometați, fiind însoțită de doica ei, care ducea un termos cu ceai.

Din aceeași perioadă a șederii la Iași datează și vizitele prin spitalele de răniți, în cadrul cărora Ileana, în vârstă de 7-8 ani, o însoțea pe regină jucând rolul de interpret între aceasta și soldații români: „Urmăream atent munca mamei mele cu oamenii din spitale, astfel încât m-am apropiat de aceștia într-un fel care nu ar fi fost posibil în împrejurări normale” (*Trăiesc din nou*, p. 37). Tot ca interpret acționează prea tânără prințesă și pe lângă șeful Crucii Roșii americane în România, colonelul Anderson, facilitând organizarea acțiunilor de binefacere în orașe și sate.

La vârsta de șaisprezece ani, pleacă în Anglia pentru studii, unde timp de un an va avea parte de o școlarizare „obiectivă”, cu rezultate bune, obținute pe merit, așa cum își dorește. Suferă pentru că se află departe de casă, iar colegile o tratează cu o ostilitate fățișă, însă descoperă Clubul Cercetașelor, unde se integrează repede și are ocazia să participe la primele cursuri de asistență medicală. În 1928, va înființa ea însăși o filială autohtonă a asociației, lucru care îi va permite să organizeze numeroase drumeții prin țară cu fete venite din cele mai diverse pături sociale.

La întoarcerea în România va fi aleasă președintă a Asociației Tinerelor Femei Creștine (ATFC), filială autohtonă a organizației Young Women Christian Association (YWCA), înființată în Anglia. În această calitate, va face numeroase călătorii prin diferite orașe ale țării pentru a ține conferințe pe teme biblice: „Am început simplu: conducând grupuri de studiu al Bibliei și ținând scurte discursuri libere în fața unor tinere de vârsta mea și unori mai mari. Treptat cercul s-a lărgit: cu cât predam mai mult, cu atât învățam mai mult; cu cât încercam să fiu mai limpede în răspunsurile la întrebări, cu atât întrebările la care răspundeam deveneau mai limpezi. A fost o descoperire minunată [...]” (*Ibidem*, p. 371). Va fi implicată de asemenea în activitățile Societății Naționale a Crucii Roșii, dar în ciuda unei vieți sociale foarte dinamice, va găsi deseori răgaz să viziteze sau să petreacă puțin timp la diverse mănăstiri din țară.

Merită menționat și faptul că Principesa Ileana era o mare sportivă. În primul rând, fusese studentă la Școala de Educație Fizică din București, unde cursurile începeau la ora șapte dimineața. Pe lângă aceasta, era pasionată de tenis, înot, yachting și a fost prima femeie din România care a obținut brevetul de căpitan de navigație (în 1929). Iubea marea și deseori își petrecea verile la Balcic, antrenându-se pe propriul iaht cu motor și vâsle, numit „Isprava”, sub privirile admirative ale reginei Maria: „Ileana era sănătoasă, energică, impetuoasă, dar nimic din ea nu era brutal; [...] Avea în ea o îndrăzneală de pionier, un fel de foarte tânără și modernă Ioana d’Arc, crezând în «bine» și gata să se lupte pentru el” („Principesa Ileana – Copila cu ochi albaștri”, scrisoarea reginei Maria).

Evocând perioada în care a activat în cadrul ATFC, Principesa Ileana remarcă următorul lucru: „Sentimentul datoriei și al obligației mi-a dat avânt, în ciuda timidității extraordinare ce-mi împovăra fiecare mișcare. Nu voi pretinde ca am auzit voci, dar am avut o «chemare» – o chemare căreia nu m-aș fi putut împotrivi atunci mai mult decât azi” (*Trăiesc din nou*, p. 371).

Și, într-adevăr, viața pe care Principesa ne-o pune înaintea în paginile memoriilor sale înfățișează, dincolo de extraordinarul parcurs autobiografic, plin de evenimente și de peripeții

fericite ori dureroase, – istoria unei chemări și itinerariul unui răspuns personal care o însoțește. Ce ni se dezvăluie, de fapt, este diafonia esențială a unei vieți, acest schimb de replici, uneori discret, alteori intens, pe care Dumnezeu și pronia Lui îl face cu omul și alegerile sale. Acest dialog o așază pe Principesa Ileana în vecinătatea unor reprezentante celebre ale hagiografiei contemporane, precum marea Ducesă Elisabeta Feodorovna a Rusiei sau Maica Gavrilă a grecilor; în toate cele trei cazuri, parcursul, în linii mari, respectă aceleași momente-cheie: de la munca în folosul celor bolnavi, nevoiași, părăsiți, trecând prin punctul critic al unei suferințe coplășitoare care anulează atașamentul față de „lume” și puțința de a mai trăi în coordonatele unei vieți „normale”, până la dorința de a îmbrăca haina monahală.

Dar să revenim la Principesa Ileana, cea căsătorită de-acum (1931) cu arhiducele Anton Habsburg de Austria și mamă a șase copii, dintre care ultimul se născuse chiar în 1942, când proaspăta mămică își începe deja misiunea de ajutorare a românilor răniți în război și internați în spitalele din Viena. Ce o face așadar pe această femeie să iasă din circuitul nu puținelor griji domestice și al dificultăților apăsătoare aduse de izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial și să pornească în plină iarnă prin Viena pentru a-i găsi pe soldații români, pentru a le fi sprijin și interpret într-o țară și într-o limbă străină, pentru a le facilita accesul la diferite tratamente, pentru a le aranja trimiterea acasă prin intermediul Consulatului, pentru a le sta la capăt în ultimele clipe, deseori înfruntând priveliștea unor trupuri ciopârțite și zgomote greu de suportat?

E din nou acea chemare și acea dorință „de a fi de ajutor”, pe care Principesa le resimte ca pe un puternic ecou al exemplului matern care a inspirat-o atât de mult: „M-am gândit mult la mama în timpul acelor zile și la ceea ce făcuse ea pentru soldații români în timpul primului război mondial; la orele nesfârșite pe care și le petrecea în spitalele din Iași, stând tot timpul fără teamă nu doar printre cei răniți, ci și printre bolnavii de tifos. Simțeam că știu ce dorea ea să fac acum, când spiritul ei lucra cu mâinile altora. Știam că trebuia să ascult această chemare; că trebuia să găsesc un echilibru între ea și viața de familie și am reușit într-o mare măsură” (*Trăiesc din nou*, pp. 71-72).

În 1944, la patru ani după abdicarea fratelui ei Carol, reușește să revină în țară, urmată apoi de întreaga familie, pentru a continua munca de îngrijire a răniților de război în spitalele din Brașov și apoi în propriul spital înființat la Bran, pe domeniul și lângă castelul lăsat ei prin testament de regina Maria. Cei aproape cinci ani petrecuți pe pământ românesc (în Austria fiind, la fiecare naștere Principesa păstra sub pat un vas cu pământ din țară pentru ca și copiii ei să se nască pe pământ românesc) au constituit una dintre cele mai frumoase perioade ale vieții Principesei Ileana și cea mai rodnică în acțiuni caritative. Va face experiența bombardamentelor și a perioadei instabile de după război, va trăi anii instaurării treptate a puterii comuniste, precum și începutul privațiunilor și al terorii răspândite de Securitate. Va avea însă parte și de prietenii și colaborări minunate în rândul personalului medical de la Bran, și nu numai. Spitalul „Inima Reginei” asigura îngrijire medicală și pentru oamenii din partea locului, includea chiar și o creșă, iar domeniul era un adăpost pentru refugiați și un spațiu pentru diverse activități culturale. Există multe întâmplări legate de Bran, precum există multe intervenții ale Principesei în sprijinul celor care i-au cerut ajutorul (în virtutea respectului pe care și-l câștigase în fața unor importanți lideri comuniști precum Emil Bodnăraș), inclusiv al celor aflați în închisori, pentru care mijlocea ca să poată primi pachete, sau al celor condamnați la moarte, pentru care intervenea ca să le fie comutată pedeapsa.

Întâlnirea providențială cu Părintele Arsenie Boca

Tot la Bran o vizitează și Părintele Arsenie Boca, pe care Principesa Ileana îl întâlnește prima oară la Sâmbăta, în 1947, și care avea să vină în repetate rânduri să le vorbească, ei și oamenilor din anturajul ei, pe teme duhovnicești. Vizitele Părintelui Arsenie nu apar deloc menționate în carte, însă în procesul său verbal de interogatoriu de la 5 octombrie 1955 (a se vedea paginile 13-14 din *Părintele Arsenie Boca în atenția Poliției Politice din România*, coordonată de George Enache și Adrian Nicolae Petcu), se poate citi cum acesta petrece uneori chiar și două săptămâni la Bran, purtând printre altele discuții în particular cu Principesa Ileana, de la care părintele și preia celebrul citat: „România este singura țară în care succesul nu are succes”.

Dacă exemplul mamei îi inspirase chemarea către faptele milosteniei trupesti, întâlnirile cu Părintele Arsenie o vor pregăti pentru o altă dimensiune a chemării sale: monahismul. Părintele e cel care îi va deschide ochii asupra Rugăciunii lui Iisus, după cum lasă să se înțeleagă Principesa într-un eseu despre Rugăciunea Inimii: „Am citit adesea Rugăciunea lui Iisus în cărți de rugăciuni și am auzit-o în biserică, dar ochii mi s-au deschis pentru întâia dată acum câțiva ani, în România. Acolo, în micuța mănăstire Sâmbăta, ascunsă în inima codrului întunecat [...] am întâlnit un călugăr ce practica „rugăciunea inimii” (*Trăiesc din nou*, „Introducere la Rugăciunea lui Iisus”, p. 381).

Gândul de a intra în cinul monahal, pe care Părintele Arsenie Boca îl prezisese, îl va avea încă dinainte de plecarea definitivă din țară, în ianuarie 1949 (așa cum va declara ea însăși, ulterior, într-un interviu la Europa Liberă), dar împlinirea acestei chemări se va produce abia zece ani mai târziu. Iar cât despre momentul efectiv al plecării din România, Principesa îl așază în încheierea memoriilor sale ca unul ce vine să pună capăt acestei îmbinări fericite care fusese vocația ei de a se dăru, și încercările și suferința poporului cu care s-a identificat mereu. Este nevoită, prin urmare, să plece după abdicarea forțată a regelui Mihai, evitând astfel o iminentă deportare, a ei și a întregii familii, în Siberia.

Urmează o perioadă de mari greutăți, atât financiare, cât și familiale, în cursul căreia se va stabili mai întâi în Argentina, apoi în Statele Unite (Noua Anglie). Va divorța de arhiducele Anton și se va căsători cu un bun prieten, Ștefan Issărescu, însă mariajul se va termina tot printr-un divorț.

Odată cu exilul, problema credinței și a urmării voii lui Dumnezeu se pune cu mai multă acuitate. În primii doi ani, trece printr-o criză interioară, când simte că voința de a trăi a părăsit-o și că îi este cu neputință să accepte faptul de a nu mai putea face parte dintre românii care rămăseseră în țară și care sufereau sub auspiciile regimului sovietic: „[...] după ce am plecat de-acasă, care pentru mine a fost întotdeauna în România, am fost ca și moartă. [...] în interior, «eul» care exista independent de mama, soția, prietena care eram – «eul» esențial, pe care tot restul era construit – a suferit un șoc mortal când am fost îndepărtată de poporul meu” (*Trăiesc din nou*, p. 315). Cu toate acestea, strigătul de biruință al cărții, „trăiesc din nou”, ne pune în față un om care își regăsește credința și, împreună cu ea, sensul vieții. E strigătul fiului rătăcitor întors acasă: „Educația pe care am primit-o de la părinții mei mi-a fost de mare ajutor, ca și veselie și dragostea de oameni cu care a binecuvântat Dumnezeu felul meu de-a fi. Dar adevărata putere să-mi continui viața, să fac față dezamăgirii, străinilor și singurătății, precum și hotărârea de „a trăi din nou” vine de undeva din străfundurile ființei mele – din forța interioară pe care o dă oricui credința” (*Ibidem*, p. 31).

Împlinirea desăvârșită a chemării – tunderea în monahism

Adevărata întoarcere „acasă” Principesa o va face însă în 1961, anul în care intră în monahism, devenind Maica Alexandra. Tunderea are loc la Mănăstirea Bussy-en-Othe, în Franța, unde va petrece șase ani, pentru ca apoi să întemeieze ea însăși o mănăstire în Ellwood City, Pennsylvania, deoarece, spunea ea, o Ortodoxie fără mănăstiri este incompletă.

Decizia de a-și asculta chemarea până la capăt survine în urma unor evenimente familiale nefericite care o pun din nou în fața unei crize foarte dureroase: „[...] când a sosit știrea că Minola [fiica cea mare – n. n.] și soțul ei, Rusch, au murit într-un accident de avion, am simțit o durere sfâșietoare, de nedescris. Era ca și cum mi se scursese tot sângele din inimă, iar trupul meu era sfărțec în mii de bucăți” (Beverley Cooke, *Principesă și monahie: Domnița Ileana – Maica Alexandra (1909 - 1991)*, p. 165). Despre felul în care încearcă să treacă prin acest nou impas, va scrie că „nu există nici un fel de consolare pentru o pierdere atât de grea, nici un mod de a alina durerea sufletului meu [...]. Cel mai bun lucru, singura cale, este să mă confrunt cu realitatea așa cum e ea și să o privesc în față cu bravură creștină, căutând să descopăr lumina și adevărul nu în jurul durerii mele, ci prin ea” (*Ibidem*).

În același an 1959, Ștefan, fiul cel mare, suferă și el un accident care îl va imobiliza la pat vreme îndelungată. „Atunci am înțeles, îi va mărturisi Principesa lui Zoe Dumitrescu Bușulenga, cu ocazia singurei lor întâlniri, – că nenorocirile care mă copleșeau sunt semne venite de la Cel de Sus. M-am gândit că Dumnezeu mă cheamă în felul acesta să-mi schimb drumul și să mă căiesc pentru viața de până atunci. Așa că... m-am hotărât să mă călugăresc” („Principesa Ileana, evocată de o «prințesă» a spiritului românesc: Zoe Dumitrescu Bușulenga”, www.formula-as.ro). Principesa Ileana va mai reveni în țară o singură dată, în 1990, ca Maica Alexandra, cu un an înainte de moartea sa.

La capătul acestui rezumat (incomplet) al vieții unei prințese, se poate spune fără îndoială că avem de-a face cu o diafonie reușită, care nu s-a frânt înainte de vreme. Că replicile s-au dat toate și că răspunsurile au fost pe măsura chemării, deși formele pe care le-a îmbrăcat aceasta au deschis noi orizonturi de suferință. Se mai poate conchide că parcursul s-a dovedit ceva mai sinuos decât de obicei, iar deznodământul înfățișează o nuntă oarecum altfel decât în basme. Nici truda nu a fost puțină, dar cu siguranță dragostea a fost mare. Dacă ar fi să ne întrebăm ce îi rămâne unei prințese când e trimisă departe de poporul ei, când i se ia puțința de a se dăru pentru ai săi, când ajunge să înțeleagă cât de fragile sunt viețile celor dragi, cum totul se poate ruina într-o clipă – am putea răspunde că îi rămâne „măreția milosteniei lui Dumnezeu [...] faptul extraordinar și minunat că întotdeauna există o a doua șansă, că în fața Domnului nimic nu e prea târziu” (*Trăiesc din nou*, „Credința lăuntrică”, p. 372). Și îi rămâne de asemenea acel binecunoscut „da” pe care Maica Gavrilă îl oferea tuturor chemărilor Lui.

Bibliografie:

Cooke, Beverley, *Principesă și monahie: Domnița Ileana – Maica Alexandra (1909 - 1991)*, traducere Luminița Irina Niculescu, Editura Sophia, București, 2011;

Enache, George; Petcu, Adrian Nicolae, *Părintele Arsenie Boca în atenția Poliției Politice din România*, Editura Partener, Galați, 2009;

Ileana, Principesă de România, Arhiducesă de Austria, *Trăiesc din nou*, Editura Humanitas, București, 2010;

„Principesa Ileana – Copila cu ochi albaștri”, scrisoarea reginei Maria, 1931, www.tkinter.smig.net;

„Principesa Ileana, evocată de o «prințesă» a spiritului românesc: Zoe Dumitrescu Bușulenga”, www.formula-as.ro;

www.europalibera.org – interviuri luate de Vlad Georgescu în 1986 la Europa Liberă;

www.mihaeladr.blogspot.ro.

Echipa: Tatiana Onilov

Anca-Maria Bica, Bogdan Herteg,

Maria-Magdalena Goia, Maria Fărcaș

Adresa ASCOR:

Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:

Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca

Fax: 0264/595 300

revista.filocalia@yahoo.com